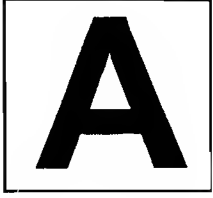
पोलीस उपनिरीक्षक (मुख्य) परीक्षा - २०१२

परीक्षा दि. २२-७-१२ **2012** CODE : **DOO**

पेपर - 2

प्रश्नपुस्तिका क्रमांक
BOOKLET NO.

प्रश्नपुस्तिका

एकूण प्रश्न : 200

वेळ : 2 (दोन) तास **सामान्य ज्ञान, बुद्धिमापन व विषयाचे ज्ञान** एकूण गुण : 200

सूचना

(1) सदर प्रश्नपुस्तिकेत 200 अनिवार्य प्रश्न आहेत. उमेदवारांनी प्रश्नांची उत्तरे लिहिण्यास सुरुवात करण्यापूर्वी या प्रश्नपुस्तिकेत सर्व प्रश्न आहेत किंवा नाहीत याची खात्री करून घ्यावी. असा तसेच अन्य काही दोष आढळल्यास ही प्रश्नपुस्तिका समवेक्षकांकडून लगेच बदलून घ्यावी.

(2) आपला परीक्षा-क्रमांक ह्या चौकोनांत **न विसरता बॉलपेनने** लिहावा.

परीक्षा-क्रमांक								
	↑ केंद्राची संकेताक्षरे							↑ शेवटचा अंक

(3) वर छापलेला प्रश्नपुस्तिका क्रमांक तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर विशिष्ट जागी उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे **न विसरता नमूद करावा.**

(4) (अ) या प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाला 4 पर्यायी उत्तरे सुचविली असून त्यांना 1, 2, 3 आणि 4 असे क्रमांक दिलेले आहेत. त्या चार उत्तरांपैकी सर्वात योग्य उत्तराचा क्रमांक उत्तरपत्रिकेवरील सूचनेप्रमाणे तुमच्या उत्तरपत्रिकेवर नमूद करावा. अशा प्रकारे उत्तरपत्रिकेवर उत्तरक्रमांक नमूद करताना तो संबंधित प्रश्नक्रमांकासमोर छायांकित करून दर्शविला जाईल याची काळजी घ्यावी, **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

(ब) **आयोगाने ज्या विषयासाठी मराठी बरोबर इंग्रजी माध्यम विहित केलेले आहे. त्या विषयाचा प्रत्येक प्रश्न मराठी बरोबर इंग्रजी भाषेत देखील छापण्यात आला आहे. त्यामधील इंग्रजीतील किंवा मराठीतील प्रश्नामध्ये मुद्रणदोषांमुळे अथवा अन्य कारणांमुळे विसंगती निर्माण झाल्याची शंका आल्यास, उमेदवाराने संबंधित प्रश्न पर्यायी भाषेतील प्रश्नाशी ताडून पहावा.**

(5) सर्व प्रश्नांना समान गुण आहेत. यास्तव सर्व प्रश्नांची उत्तरे द्यावीत. घाईमुळे चुका होणार नाहीत याची दक्षता घेऊनच शक्य तितक्या वेगाने प्रश्न सोडवावेत. क्रमाने प्रश्न सोडविणे श्रेयस्कर आहे पण **एखादा प्रश्न कठीण वाटल्यास त्यावर वेळ न घालविता पुढील प्रश्नाकडे वळावे.** अशा प्रकारे शेवटच्या प्रश्नापर्यंत पोहोचल्यानंतर वेळ शिल्लक राहिल्यास कठीण म्हणून वगळलेल्या प्रश्नांकडे परतणे सोईस्कर ठरेल.

(6) उत्तरपत्रिकेत एकदा नमूद केलेले उत्तर खोडता येणार नाही. नमूद केलेले उत्तर खोडून नव्याने उत्तर दिल्यास ते तपासले जाणार नाही.

(7) **प्रस्तुत परीक्षेच्या उत्तरपत्रिकांचे मूल्यांकन करताना उमेदवाराच्या उत्तरपत्रिकेतील योग्य उत्तरांनाच गुण दिले जातील. तसेच "उमेदवाराने वस्तुनिष्ठ बहुपर्यायी स्वरूपाच्या प्रश्नांची अचूक उत्तरेच उत्तरपत्रिकेत नमूद करावीत. अन्यथा त्यांच्या उत्तरपत्रिकेत सोडविलेल्या प्रत्येक चार चुकीच्या उत्तरांसाठी एका प्रश्नाचे गुण वजा करण्यात येतील".**

पर्यवेक्षकांच्या सूचनेविना हे सील उघडू नये

ताकीद

ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपेपर्यंत ही प्रश्नपुस्तिका आयोगाची मालमत्ता असून ती परीक्षाकक्षात उमेदवाराला परीक्षेसाठी वापरण्यास देण्यात येत आहे. ही वेळ संपेपर्यंत सदर प्रश्नपुस्तिकेची प्रत/प्रती, किंवा सदर प्रश्नपुस्तिकेतील काही आशय कोणत्याही स्वरूपात प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्षपणे कोणत्याही व्यक्तीस पुरविणे, तसेच प्रसिद्ध करणे हा गुन्हा असून अशी कृती करणाऱ्या व्यक्तीवर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचा अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार तसेच प्रचलित कायद्याच्या तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

तसेच ह्या प्रश्नपत्रिकेसाठी विहित केलेली वेळ संपण्याआधी ही प्रश्नपुस्तिका अनधिकृतपणे बाळगणे हा सुद्धा गुन्हा असून तसे करणारी व्यक्ती आयोगाच्या कर्मचारीवृंदापैकी, तसेच परीक्षेच्या पर्यवेक्षकीयवृंदापैकी असली तरीही अशा व्यक्तीविरूद्ध उक्त अधिनियमानुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती शिक्षेस पात्र होईल.

पुढील सूचना प्रश्नपुस्तिकेच्या अंतिम पृष्ठावर पहा

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

1. 2011 चे चित्रपट क्षेत्रातील योगदानाबद्दलचे दादासाहेब फाळके पुरस्काराचे मानकरी कोण ?
(1) उमेश कुलकर्णी (2) महेश मांजरेकर
(3) सौमित्र चॅटर्जी (4) नरेंद्र बॅनर्जी

Who was awarded the Dadasaheb Phalke Award for 2011 for contribution to film industry ?
(1) Umesh Kulkarni (2) Mahesh Manjarekar
(3) Saumitra Chatterjee (4) Narendra Bannerjee

2. सध्या रशियात निवडून आलेल्या ब्लादिमीर पुतिन यांच्या पार्टीचे नाव काय ?
(1) रशियन डेमोक्रॅटिक पार्टी (2) जस्ट रशिया
(3) रशियन कम्युनिस्ट पार्टी (4) युनायटेड रशिया पार्टी

To which party the recently elected leader of Russia Bladimir Putin belong ?
(1) Russian Democratic Party (2) Just Russia
(3) Russian Communist Party (4) United Russia Party

3. अनुसूचीत जातीच्या राष्ट्रीय आयोगाचे अध्यक्ष कोण आहेत ?
(1) न्या. एम.एन. राव (2) पी.एल. पुनिया
(3) उर्मिला सिंग (4) सी. बालसुब्रह्मण्यम

Who is the Chairman of the National Commission for Scheduled Castes ?
(1) Justice M.N. Rao (2) P.L. Punia
(3) Urmila Singh (4) C. Balsubrahmanyam

4. 13 मे 2012 रोजी संसदेची संयुक्त बैठक खालीलपैकी कोणत्या कारणासाठी बोलविण्यात आली होती ?
(1) रजत जयंती वर्ष साजरे करण्यासाठी (2) सुवर्ण जयंती वर्ष साजरे करण्यासाठी
(3) हिरक महोत्सवी वर्ष साजरे करण्यासाठी (4) अमृत महोत्सवी वर्ष साजरे करण्यासाठी

On 13th May 2012, what for was the joint meeting of the Parliament summoned ?
(1) To celebrate Silver Jubilee year (2) To celebrate Golden Jubilee year
(3) To celebrate Diamond Jubilee year (4) To celebrate Platinum Jubilee year

5. मॅगसेसे पुरस्कार विजेत्या निलिमा मिश्रा यांना पुढील कारणांसाठी अमेरिकेने व्हिसा नाकारला :
(1) स्वयंसेवी संस्थेत काम करत असल्याबद्दल (2) केवळ ग्रामीण महिलांसाठी काम करत असल्याबद्दल
(3) अल्प मासिक उत्पन्न असल्याबद्दल (4) वरील सर्व कारणे

The Magsaysay Award winner, Neelima Mishra, was denied a US Visa on the following grounds :
(1) For working in an NGO sector (2) For working only for rural women
(3) Meagre monthly income (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

6. फेब्रुवारी 2011 मध्ये महाराष्ट्रातील औरंगाबाद येथे संपन्न झालेली 14 वी इ-गव्हर्नन्स राष्ट्रीय परिषद कशावर आधारित होती ?

(1) प्रशासकीय सुधारणा (2) ग्रामीण इ-सेवांचे वितरण
(3) आंतरराष्ट्रीय देवाण-घेवाण आणि सहकार्य (4) जनतेच्या तक्रारी

What was the 14th National Conference on e-Governance held in Aurangabad, Maharashtra on February 2011 based on ?

(1) Administrative reforms (2) Rural e-Service Delivery
(3) International exchange and cooperation (4) Public Grievances

---

7. खालीलपैकी कोणत्या कलमान्वये राष्ट्रपती भारतातील सामाजिक व शैक्षणिक दृष्ट्या मागासलेल्या लोकांची परिस्थिती शोधण्यासाठी आयोग नेमू शकतात ?

(1) कलम 15 (4) (2) कलम 335 (3) कलम 340 (4) कलम 16(4)

Under which article is the President empowered to appoint a commission to study the condition of the socially and educationally backward people in the country ?

(1) Article 15 (4) (2) Article 335 (3) Article 340 (4) Article 16 (4)

---

8. राजीवगांधी खेलरत्न पुरस्कार कोणत्या वर्षापासून दिला जातो ?

(1) 1992 (2) 1993 (3) 1994 (4) 1995

Since which year the Rajiv Gandhi Khelratna Award is being awarded ?

(1) 1992 (2) 1993 (3) 1994 (4) 1995

---

9. 2011 च्या जनगणनेनुसार भारतातील अशिक्षितांचे प्रमाण किती ?

(1) 74% (2) 18% (3) 26% (4) 21%

What is the illiteracy rate of India as per the Census 2011 ?

(1) 74% (2) 18% (3) 26% (4) 21%

---

10. योजना आयोगाने प्रस्तावित केल्याप्रमाणे कृषी क्षेत्रात दरवर्षी सरासरी 4 टक्के वाढ होणे आवश्यक आहे. ज्यामुळे ________.

(1) बाराव्या पंचवार्षिक योजने दरम्यान अर्थव्यवस्थेत 9 टक्के GDP वाढ साध्य करता येईल.
(2) बाराव्या पंचावार्षिक योजने दरम्यान अर्थव्यवस्थेत 10 टक्के GDP वाढ साध्य करता येईल.
(3) बाराव्या पंचवार्षिक योजने दरम्यान अर्थव्यस्थेत 8 टक्के GDP वाढ साध्य करता येईल.
(4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Planning Commission has projected that Agriculture sector is required to grow at an average of 4% per annum for achieving ________.

(1) 9% GDP growth for the economy during the twelfth five year plan.
(2) 10% GDP growth for the economy during the twelfth five year plan.
(3) 8% GDP growth for the economy during the twelfth five year plan.
(4) None of above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

11. खालीलपैकी योजना आयोगाचे सदस्य कोण ?

(1) अरूण टिकेकर (2) विजय केळकर
(3) नरेंद्र जाधव (4) अरूंधती रॉय

Who among the following is the member of the Planning Commission ?

(1) Arun Tikekar (2) Vijay Kelkar
(3) Narendra Jadhav (4) Arundhati Roy

---

12. जोड्या जुळवा :

	पंचवार्षिक योजना	GDP वाढीचे लक्ष्य	प्रत्यक्ष वाढ
(i)	आठवी योजना	(a) 5.6	6.68
(ii)	नववी योजना	(b) 8.0	7.7
(iii)	दहावी योजना	(c) 9.0	8.2 अपेक्षित
(iv)	अकरावी योजना	(d) 6.5	5.5

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1)	(c)	(a)	(d)	(b)
(2)	(d)	(c)	(b)	(a)
(3)	(b)	(c)	(a)	(d)
(4)	(a)	(d)	(b)	(c)

Match the following :

	Five Year Plan	Growth Target in GDP	Actual Growth
(i)	Eighth Plan	(a) 5.6	6.68
(ii)	Ninth Plan	(b) 8.0	7.7
(iii)	Tenth Plan	(c) 9.0	8.2 Anticipated
(iv)	Eleventh Plan	(d) 6.5	5.5

	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(1)	(c)	(a)	(d)	(b)
(2)	(d)	(c)	(b)	(a)
(3)	(b)	(c)	(a)	(d)
(4)	(a)	(d)	(b)	(c)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

13. जागतिक महिला बॉक्सिंग अजिंक्य पद स्पर्धेची पाच वेळा विजेती ठरलेली भारतीय महिला बॉक्सर कोण ?

(1) आयको मिनोव्हा (2) मरिएले हन्स
(3) मेरी कोम (4) एलेना वाल्डनाझिक

Which Indian Boxer has bagged the World Women's Boxing championship for the fifth time ?

(1) Iayako Minova (2) Mariyale Hans
(3) Meri Com (4) Elena Waldnzik

---

14. राज्यसभेने कोलकत्ता उच्च न्यायालयाचे मुख्य न्यायाधीश __________ यांच्या विरुद्ध महाभियोगाचा खटला चालवला.

(1) सत्यजीत दासगुप्ता (2) सौमित्र सेन
(3) के. के. भट्टाचार्य (4) शरदचंद्र सेन

The Rajya Sabha carried out a process of Impeachment against __________, the chief Justice of Kolkatta High Court.

(1) Satyajeet Dasgupta (2) Saumitra Sen
(3) K.K. Bhattacharya (4) Sharadchandra Sen

---

15. अलिकडे प्रकाशित झालेला 'माय वर्ल्ड विदीन' (My World Within) हा कवितासंग्रह कोणत्या ख्यातनाम राजकारणी व्यक्तीचा आहे ?

(1) कपील सिब्बल (2) जयराम रमेश
(3) लालकृष्ण अडवाणी (4) नरेंद्र मोदी

'My World Within' is a recently published collection of poems of which prominent politician ?

(1) Kapil Sibbal (2) Jairam Ramesh
(3) Lalkrishna Advani (4) Narendra Modi

---

16. जागतिक मराठी अकादमी संमेलन कोठे झाले ?

(1) मुंबई (2) गोवा (पणजी) (3) पुणे (4) कोल्हापूर

Where was the world Marathi Academy Sammelan held ?

(1) Mumbai (2) Goa (Panji) (3) Pune (4) Kolhapur

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

17. मध्यप्रदेशातील आय्.पी.एस्. अधिकाऱ्याला खाण (मायनिंग) माफियाने चिरडले. त्यांचे नांव काय ?

(1) अनिल दीक्षित (2) रूपेश दत्त

(3) नरेंद्रकुमार (4) स्वरूप कुमार

Name the I.P.S. officer of Madhya Pradesh who was crushed to death by the Mining Mafia ?

(1) Anil Dixit (2) Rupesh Dutt

(3) Narendra Kumar (4) Swarup Kumar

---

18. अतिरिक्त महसूल मिळण्यासाठी तात्पुरत्या स्वरूपात वाढविलेल्या कराला कोणती संज्ञा आहे ?

(1) टोल (Toll) (2) सेस (Cess)

(3) मार्गदर्शक कर (4) अधिभार (Surcharge)

What is the name of the term used for a temporary increase in tax in order to generate extra revenue ?

(1) Toll (2) Cess

(3) Directive Tax (4) Surcharge

---

19. **विधाने :**

(A) सप्टे. 2011 मध्ये सिक्किमला 6.9 तीव्रतेचा भूकंपाचा धक्का बसून फार मोठी प्राणहानी व वित्तहानी झाली.

(B) पंतप्रधानांनी ₹ 700 कोटीची मदत पुनर्वसनासाठी जाहीर केली.

(1) (A) व (B) दोन्ही बरोबर आहेत. (2) (A) व (B) दोन्ही चूक आहेत.

(3) (A) बरोबर आहे पण (B) चूक आहे. (4) (A) चूक आहे पण (B) बरोबर आहे.

Statements :

(A) In Sept. 2011, 6.9 magnitude earthquake hit Sikkim resulting in heavy losses to the life and property.

(B) Prime Minister announced an assistance of ₹ 700 Crore for relief and rehabilitaton.

(1) (A) and (B) both are true (2) (A) and (B) both are false

(3) (A) is true but (B) is false (4) (A) is false but (B) is true

---

20. सर्वप्रथम विकसित करण्यात आलेली संगणकाची भाषा कोणती ?

(1) सिट्रॉन (2) फोरट्रॉन (3) ट्रेटॉन (4) निट्रॉन

Which was the first computer language that was developed ?

(1) CITRON (2) FORTRON (3) TRATON (4) NITRON

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

21. महाराष्ट्र विद्यापीठ कायद्यात बदल सुचविण्यासाठी शासनाने कोणाच्या अध्यक्षतेखाली समिती नेमली होती ?

(1) नरेंद्र जाधव (2) भालचंद्र मुणगेकर
(3) अरूण निगवेकर (4) अनिल काकोडकर

Under whose chairmanship had the government of Maharashtra set up a committee to suggest the changes in the Maharashtra State University Act ?

(1) Narendra Jadhav (2) Bhalchandra Mungekar
(3) Arun Nigvekar (4) Anil Kakodkar

---

22. खालील कारणांसाठी केंद्रशासित प्रदेशांची निर्मिती केली जाते :

(a) प्रशासकीय दृष्ट्या (b) सांस्कृतिक वेगळेपण
(c) व्यूहनीतीच्या दृष्टिने (d) केंद्राच्या मर्जीनुसार

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (c), (d), (a) (4) वरील सर्व

Union Territories are formed due to the following reasons :

(a) Administrative reasons (b) Cultural distinctiveness
(c) Strategic reasons (d) As per the will of the centre

(1) (a), (b), (c) (2) (b), (c), (d) (3) (c), (d), (a) (4) All the above

---

23. रिझर्व्ह बँक ऑफ इंडियाचे गव्हर्नर कोण आहेत ?

(1) आर. एन. मल्होत्रा (2) डी. सुब्बाराव (3) सी. रंगराजन (4) वाय. व्ही. रेड्डी

Who is the Governor of Reserve Bank of India ?

(1) R. N. Malhotra (2) D. Subbarao (3) C. Rangarajan (4) Y. V. Reddy

---

24. राष्ट्रीय अन्न सुरक्षा अभियान ह्या भारत सरकारच्या पीक विकास योजनेचे उद्दीष्ट काय आहे ?

(1) जमीनीची उर्वरक शक्ती पुनर्स्थापित करणे.
(2) अन्नधान्याच्या उत्पादनात अतिरिक्त वाढ करणे.
(3) 2011 - 2012 च्या शेवटी 10 दशलक्ष टन तांदूळ व 8 दशलक्ष टन गहू इतकी अतिरिक्त वाढ करणे.
(4) वरील सर्व.

What is the objective of the National Food Security Mission a crop development scheme of Govt. of India ?

(1) Restoring soil health
(2) Achieving additional production of food grain
(3) Achieving additional production of 10 million tons of rice and 8 million tons of wheat, at the end of 2011 - 2012
(4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

25. मे 2012 पर्यंत विश्वनाथन आनंद किती वेळा जागतिक बुद्धिबळ स्पर्धेचा विजेता ठरला ?

(1) तीन (2) चार (3) पाच (4) सात

Up to May 2012 how many times has Vishvanthan Anand won the World Chess Championship ?

(1) Three (2) Four (3) Five (4) Seven

---

26. भारताच्या राष्ट्रीय ज्ञान आयोगाचे अध्यक्ष कोण ?

(1) डॉ. पी. बलराम (2) डॉ. जयती घोष

(3) डॉ. अशोक गांगुली (4) सॅम पित्रोदा

Who is the Chairman of the National Knowledge Commission of India ?

(1) Dr. P. Balaram (2) Dr. Jayati Ghosh

(3) Dr. Ashok Ganguly (4) Sam Pitroda

---

27. राष्ट्रीय जलविज्ञान संस्थेचे मुख्यालय कोठे आहे ?

(1) रुडकी – उत्तराखंड (2) बेळगाव – कर्नाटक

(3) जम्मू – जम्मू काश्मीर (4) सागर – मध्यप्रदेश

Where are the headquarters of the National Institute of Hydrology located ?

(1) Rudki - Uttarakhand (2) Belgaum - Karnataka

(3) Jammu - Jammu Kashmir (4) Sagar - Madhya Pradesh.

---

28. 'टार्गेट 3 बिलीयन' पुस्तकाच्या लेखकाचे नाव काय ?

(1) स्रीजन पाल सिंग आणि ए.पी.जे. अब्दुल कलाम

(2) ए.पी.जे. अब्दुल कलाम आणि नंदन निलेकणि

(3) ए.पी.जे. अब्दुल कलाम आणि अरुंधती रॉय

(4) ए.पी.जे. अब्दुल कलाम आणि विक्रम सेठी

Name the authors of the book "Target 3 Billion" :

(1) Srijan Pal Singh and A.P.J. Abdul Kalam

(2) A.P.J. Abdul Kalam and Nandan Nilekani

(3) A.P.J. Abdul Kalam and Arundhati Roy

(4) A.P.J. Abdul Kalam and Vikram Sethi

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

29. महाराष्ट्र सरकारने 'स्वर्ण जयंती राजस्व अभियान' कशासाठी सुरू केले ?

(1) प्रशासकीय कार्यक्षमतेत वाढ करण्यासाठी (2) शेती सुधारण्यासाठी

(3) निवडणूक कार्यक्षमता सुधारण्यासाठी (4) ऊर्जा उत्पादन वाढविण्यासाठी

For what purpose has the Government of Maharashtra initiated the 'Swarna Jayanti Rajaswa Abhiyan' ?

(1) To improve Administrative Efficiency (2) Reforms in Agriculture

(3) To improve efficiency in Election Process (4) To increase Energy production.

---

30. खालील वाक्य काळजीपूर्वक वाचा आणि राष्ट्रीय साक्षरता मिशनच्या संदर्भात **चुकीचे** असलेले वाक्य निवडा -

(1) भारत सरकारद्वारा चालविला जाणारा हा राष्ट्रीय कार्यक्रम आहे.

(2) मिशनची सुरवात 1988 मध्ये झाली

(3) त्याचे ध्येय 35 - 60 या वयोगटातील प्रौढांना साक्षर करणे आहे.

(4) साक्षरता म्हणजे केवळ लिहिता, वाचता आणि मोजता येणे नव्हे.

Read the following statements regarding the National Literacy Mission carefully and mark the **incorrect** out :

(1) It is a nation wide programme started by Govt. of India.

(2) It was started in 1988

(3) It aims to educate adults in the age group of 35 - 60

(4) Literacy does not mean to be able to read, write and count alone.

---

31. एक दिवसीय वीस सामन्यामध्ये सचिनने 1425 धावा काढल्या परंतु एका सामन्यात तो 0 वर बाद झाला तर इतर सामन्यामधील त्याच्या धावांची सरासरी किती ?

(1) 67.85 (2) 71.25 (3) 75 (4) 57

In One Day, twenty matches, Sachin scored 1425 runs but in one he was out on 'Zero'. Then what is his average score of the remaining matches ?

(1) 67.85 (2) 71.25 (3) 75 (4) 57

---

32. $3\frac{1}{x} \times 3\frac{3}{4} = 12\frac{1}{2}$ तर $x =$?

(1) 1 (2) $\frac{1}{3}$ (3) $\frac{1}{2}$ (4) 3

$3\frac{1}{x} \times 3\frac{3}{4} = 12\frac{1}{2}$ then x = ?

(1) 1 (2) $\frac{1}{3}$ (3) $\frac{1}{2}$ (4) 3

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

33. $\dfrac{1}{3+\dfrac{1}{3-\dfrac{1}{3+\dfrac{1}{3}}}}$ ची किंमत _____ आहे.

(1) $\frac{1}{91}$ (2) $\frac{91}{27}$ (3) $\frac{27}{19}$ (4) $\frac{27}{91}$

The value of $\dfrac{1}{3+\dfrac{1}{3-\dfrac{1}{3+\dfrac{1}{3}}}}$ is _____ ?

(1) $\frac{1}{91}$ (2) $\frac{91}{27}$ (3) $\frac{27}{19}$ (4) $\frac{27}{91}$

---

34. एक संख्या चार ने वाढविल्यास तो 12 , 18 , 32 आणि 40 या संख्यांचा ल.सा.वि. आहे. तर ती संख्या कोणती ?

(1) 956 (2) 964 (3) 1436 (4) 484

A number when increased by 4 is LCM of 12 , 18 , 32 and 40 find that number

(1) 956 (2) 964 (3) 1436 (4) 484

---

35. खालीलपैकी कोणत्या आकृतीवरुन जर फक्त तिची परिमिती दिली असता त्याचे क्षेत्रफळ काढता येऊ शकेल ?

(1) चौरस (2) आयत

(3) काटकोन त्रिकोण (4) समभुज चौकोन

From which of the following diagrams, if only its perimeter is given, its area can be calculated ?

(1) Square (2) Rectangle

(3) Right angled triangle (4) Rhombus

---

36. $\frac{1}{5 \times 6} + \frac{1}{6 \times 7} + \frac{1}{7 \times 8} + \cdots\cdots$ या मालिकेतील पहिल्या 20 पदांची बेरीज किती ?

(1) 0.16 (2) 0.016 (3) 1.6 (4) 16

The sum of First 20 terms of the series $\frac{1}{5 \times 6} + \frac{1}{6 \times 7} + \frac{1}{7 \times 8} + \cdots\cdots$ is ?

(1) 0.16 (2) 0.016 (3) 1.6 (4) 16

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

37. जर $7x+10 = x^2 - \frac{1}{k} = 13x - 2$, तर k ची किंमत किती ?

(1) 20 (2) $-\frac{1}{20}$ (3) -20 (4) $\frac{1}{20}$

If $7x+10 = x^2 - \frac{1}{k} = 13x - 2$, then the value of k is :

(1) 20 (2) $-\frac{1}{20}$ (3) -20 (4) $\frac{1}{20}$

---

38. जर $2x+3y=7$ आणि $4x-3y=5$ तर $y=$?

(1) 4 (2) 3 (3) 2 (4) 1

If $2x+3y=7$ and $4x-3y=5$ then $y=$?

(1) 4 (2) 3 (3) 2 (4) 1

---

39. जर दिलेली चिन्हे '+' व '÷' आणि अंक 2 व 4 यांच्यात अदलाबदल केली तर खालीलपैकी कोणते समीकरण बरोबर आहे ?

(1) $2+4\div3=3$ (2) $4+2\div6=1.5$ (3) $4\div2+3=4$ (4) $2+4\div6=8$

If the positions of signs '+' and '÷' and digits 2 and 4, are interchanged then which equation is correct ?

(1) $2+4\div3=3$ (2) $4+2\div6=1.5$ (3) $4\div2+3=4$ (4) $2+4\div6=8$

---

40. $2+\sqrt{2}+\frac{1}{2+\sqrt{2}}+\frac{1}{\sqrt{2}-2}=?$

(1) 1 (2) 2 (3) -1 (4) -2

$2+\sqrt{2}+\frac{1}{2+\sqrt{2}}+\frac{1}{\sqrt{2}-2}=?$

(1) 1 (2) 2 (3) -1 (4) -2

---

41. $1\frac{3}{16}$ आणि तिच्या गुणाकार व्यस्त यामधील फरक काय ?

(1) $\frac{15}{16}$ (2) $\frac{16}{15}$ (3) $\frac{4}{3}$ (4) $\frac{105}{304}$

The difference of $1\frac{3}{16}$ and its reciprocal is equal to :

(1) $\frac{15}{16}$ (2) $\frac{16}{15}$ (3) $\frac{4}{3}$ (4) $\frac{105}{304}$

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

42. $$\frac{3\frac{1}{4} - \frac{4}{5} \text{ of } \frac{5}{6}}{4\frac{1}{3} \div \frac{1}{5} - \left(\frac{3}{10} + 21\frac{1}{5}\right)} - \left(1\frac{2}{3} \text{ of } 1\frac{1}{2}\right) = ?$$

(1) 9 (2) $11\frac{1}{2}$ (3) 13 (4) $15\frac{1}{2}$

$$\frac{3\frac{1}{4} - \frac{4}{5} \text{ of } \frac{5}{6}}{4\frac{1}{3} \div \frac{1}{5} - \left(\frac{3}{10} + 21\frac{1}{5}\right)} - \left(1\frac{2}{3} \text{ of } 1\frac{1}{2}\right) \text{ is equal to :}$$

(1) 9 (2) $11\frac{1}{2}$ (3) 13 (4) $15\frac{1}{2}$

---

43. $$\frac{3.6 \times 0.48 \times 2.50}{0.12 \times 0.09 \times 0.50} = ?$$

(1) 0.8 (2) 8 (3) 80 (4) 800

$$\frac{3.6 \times 0.48 \times 2.50}{0.12 \times 0.09 \times 0.50} = ?$$

(1) 0.8 (2) 8 (3) 80 (4) 800

---

44. चढत्या क्रमांकाने 20 अंकांची ची सरासरी 40 आहे. शेवटच्या 19 अंकांची सरासरी 42 आहे. तर पहिला अंक कोणता ?

(1) 1 (2) 2 (3) 4 (4) 6

Twenty numbers written in ascending order have an average of 40. The average of the last 19 numbers is 42. Find the first number ?

(1) 1 (2) 2 (3) 4 (4) 6

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

45. सोडवा :

$$\left[3\frac{1}{4} \div \left\{1\frac{1}{4} - \frac{1}{2}\left(2\frac{1}{2} - \frac{1}{4} + \frac{1}{6}\right)\right\}\right] \div \left(\frac{1}{2}\text{of } 4\frac{1}{3}\right)$$

(1) 36 (2) 39 (3) 78 (4) 18

Simplify :

$$\left[3\frac{1}{4} \div \left\{1\frac{1}{4} - \frac{1}{2}\left(2\frac{1}{2} - \frac{1}{4} + \frac{1}{6}\right)\right\}\right] \div \left(\frac{1}{2}\text{of } 4\frac{1}{3}\right)$$

(1) 36 (2) 39 (3) 78 (4) 18

---

46. प्रश्नचिन्हाच्या जागी योग्य संख्या लिहा :

6 : 18 : : 4 : ?

(1) 2 (2) 6 (3) 8 (4) 15

Replace the question mark :

6 : 18 : : 4 : ?

(1) 2 (2) 6 (3) 8 (4) 15

---

47. प्रश्नचिन्हाच्या जागी योग्य पर्याय निवडा.

145 : 197 : : ? : 325

(1) 257 (2) 290 (3) 226 (4) 216

Select the correct option for question mark.

145 : 197 : : ? : 325

(1) 257 (2) 290 (3) 226 (4) 216

---

48. एका टेबलाचा पृष्ठभाग जमिनीला समांतर आहे व त्यावर एक घड्याळ उताणे ठेवले आहे, घड्याळाचा तासचा काटा, 9 वाजले असता, वायव्येकडे दिशा दाखवतो, तर घड्याळाचा मिनीट काटा कोणत्या दिशेकडे दिशा दाखवतो ?

(1) ईशान्य (2) नैर्ऋत्य (3) आग्नेय (4) पश्चिम

A clock placed horizontally on the surface of a table reads 9 O'clock, with the hour hand pointing towards north-west. Towards which direction will the minute hand of the clock point ?

(1) North-East (2) South-West (3) South-East (4) West

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

49. छायाचित्रातील एका मुलीकडे निर्देश करीत शोभाराणी म्हणाल्या, "ही आमच्या आजोबांच्या एकमेव अपत्याच्या एकमेव मुलीची मुलगी आहे". तर छायाचित्रातील त्या मुलीचा शोभाराणीशी काय संबंध आहे?

(1) आजी (2) मुलगी (3) आई (4) काकू

Indicating Towards a girl in the photograph, Shobharani said "this is the daughter of the only daughter of the only child of our grand-father". What is the relation of the girl in photograph with Shobharani ?

(1) Grand-mother (2) Daughter (3) Mother (4) Aunty

---

50. प्रश्नार्थक चिन्हाच्या जागी कोणते अक्षर येईल?

B	C	D
E	F	G
G	I	?

(1) L (2) K (3) H (4) M

Which letter will appear at the interrogation mark ?

B	C	D
E	F	G
G	I	?

(1) L (2) K (3) H (4) M

---

51. 4 , 7 , 11 , 18 , 29 , 47 , 76 , _____ , 199 ही मालिका पूर्ण करणारी संख्या कोणती?

(1) 77 (2) 123 (3) 126 (4) 189

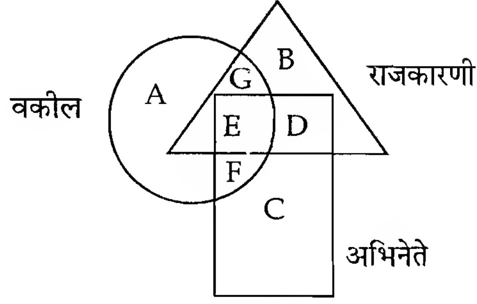
Find the number to complete the series : 4 , 7 , 11 , 18 , 29 , 47 , 76 , _____, 199.

(1) 77 (2) 123 (3) 126 (4) 189

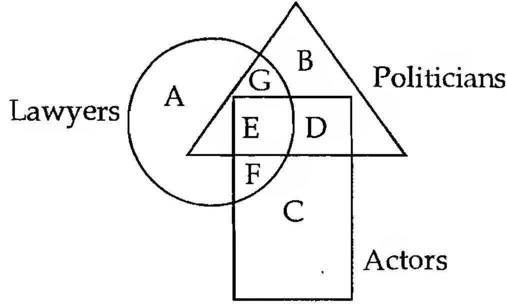
कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

52. खालील आकृतीत कोणता भाग अभिनेते दर्शवितो पण जे वकील किंवा राजकारणी नाहीत ?

(1) G (2) F (3) D (4) C

In the following figure which part shows Actors, who are neither lawyers nor Politicians ?

(1) G (2) F (3) D (4) C

---

53. जर, A – B चा अर्थ आहे, A , B ची मुलगी आहे.

A + B चा अर्थ आहे, A, B ची पत्नी आहे.

A ÷ B चा अर्थ आहे, A, B चे वडील आहेत.

A × B चा अर्थ आहे, A, B चा पुत्र आहे.

तर 'P × R – S' या संबंधात P चा S शी काय संबंध आहे ?

(1) वडील (2) आजोबा (3) नातू (4) बहिण

If A – B means, A is daughter of B.

A + B means, A is wife of B.

A ÷ B means, A is father of B.

A × B means, A is son of B.

Then how P is related to S in the relation 'P × R – S' ?

(1) Father (2) Grand-father (3) Grand-son (4) Sister

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

54. एक मोटर कार दक्षिणेकडून उत्तरेकडे जात आहे व ती 45° कोनातून घड्याळ्याच्या काट्यांच्या दिशेने वळते व d अंतर धावते व मग 90° कोनातून घड्याळाच्या काट्याच्या दिशेने वळते व d अंतर धावते व मग 45° कोनातून घड्याळ्याच्या काट्यांच्या विरुद्ध दिशेने वळते. तर आता कार कोणत्या दिशेने धावत आहे ?

(1) दक्षिण (2) पूर्व (3) आग्नेय (4) उत्तर

A car running from south to north turns through 45° in a clockwise direction and travels a distance 'd'. Then it turns clockwise through 90° and travels a distance 'd' and then turns through 45° in anticlockwise direction. In which direction is the car running now ?

(1) South (2) East (3) South-East (4) North

---

55. जर, X − Z चा अर्थ आहे, X आई आहे Z ची.
X × Z चा अर्थ आहे, X वडील आहे Z चे.
X + Z चा अर्थ आहे, X मुलगी आहे Z ची.

तर M − N × T + Q या संबंधी पुढीलपैकी कोणते विधान **सत्य नाही** ?

(1) M सासू आहे, Q ची. (2) Q पत्नी आहे, N ची.
(3) Q मुलगी आहे, M ची. (4) T मुलगी आहे, Q ची.

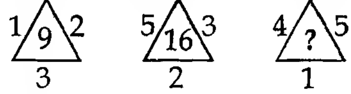
If X − Z means, X is mother of Z
X × Z means, X is father of Z
X + Z means, X is daughter of Z

If the relation is M − N × T + Q, then which of the following is **not true** ?

(1) M is mother-in-law of Q (2) Q is wife of N
(3) Q is daughter of M (4) T is daughter of Q

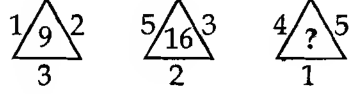
---

56. प्रश्नार्थक चिन्हाच्या जागी योग्य पर्याय निवडा.

(1) 7 (2) 8 (3) 9 (4) 10

Choose the correct alternative in place of question mark.

(1) 7 (2) 8 (3) 9 (4) 10

---

57. जर 7 × 14 × 8 = 1478 , 5 × 6 × 13 = 6513 तर 3 × 16 × 9 = ?

(1) 3916 (2) 3169 (3) 1693 (4) 1639

If 7 × 14 × 8 = 1478 , 5 × 6 × 13 = 6513 then 3 × 16 × 9 = ?

(1) 3916 (2) 3169 (3) 1693 (4) 1639

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

58. खालील चौकोनात प्रश्नचिन्हाच्या जागी योग्य अक्षर निवडा.

A	D	H
F	I	M
?	N	R

(1) P (2) N (3) K (4) O

In following matrix select the correct letter at the place of interrogation sign :

A	D	H
F	I	M
?	N	R

(1) P (2) N (3) K (4) O

---

59. जर (A + B) म्हणजे A हा B चा भाऊ आहे, (A – B) म्हणजे A ही B ची बहिण आहे, (A × B) म्हणजे A ही B ची पत्नी आहे आणि (A ÷ B) म्हणजे (A) हे B चे वडील आहेत तर खालीलपैकी कोणता पर्याय 'S हा P चा मुलगा आहे' हे दर्शवितो ?

(1) $P \times Q \div R + S - T$ (2) $P \times Q \div S - R + T$

(3) $P \times Q \div R - T + S$ (4) $P \times Q \div R - S + T$

If (A + B) means A is brother of B, (A – B) means A is sister of B, (A × B) means A is wife of B, and (A ÷ B) means A is father of B then which of the following indicates 'S is son of P' ?

(1) $P \times Q \div R + S - T$ (2) $P \times Q \div S - R + T$

(3) $P \times Q \div R - T + S$ (4) $P \times Q \div R - S + T$

---

60. प्रश्न चिन्हाच्या जागी काय असेल ?

WE , SG ; PJ , LN , **?**

(1) HS (2) IT (3) IS (4) HT

What will be in place of question mark ?

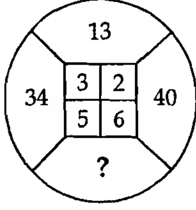
WE , SG ; PJ , LN , **?**

(1) HS (2) IT (3) IS (4) HT

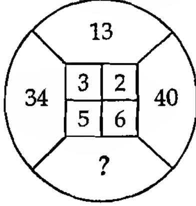
कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

61. प्रश्नचिन्हाच्या (?) जागी योग्य पर्याय निवडा.

(1) 78 (2) 16 (3) 61 (4) 53

Select correct alternative in place of question mark (?)

(1) 78 (2) 16 (3) 61 (4) 53

---

62. D हा K चा भाऊ आहे. M ही K ची बहिण आहे. R हे D चे वडिल आहेत. आणि S ही M ची आई आहे. तर K चे R शी नाते काय ?

(1) मुलगा (2) मुलगी

(3) मुलगा किंवा मुलगी (4) माहिती अपूर्ण

D is brother of K. M is sister of K. R is father of D and S is mother of M. How is K related to R ?

(1) Son (2) Daughter

(3) Son or Daughter (4) Data is inadequate

---

63. प्रश्नार्थक चिन्हाच्या जागी कोणती संख्या येईल ?

5	6	7
15	?	35
60	120	210

(1) 10 (2) 12 (3) 18 (4) 24

Which number will appear at the interrogation mark ?

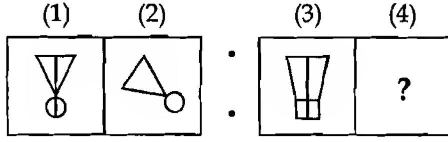
5	6	7
15	?	35
60	120	210

(1) 10 (2) 12 (3) 18 (4) 24

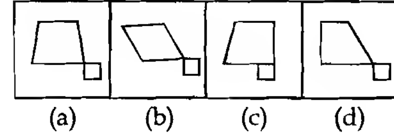

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

64. आकृती क्रमांक 1 व 2 मध्ये जो संबंध आहे, तोच संबंध आकृती क्रमांक 3 व 4 मध्ये आहे. प्रश्नार्थक चिन्हाच्या ठिकाणी योग्य आकृती निवडा.

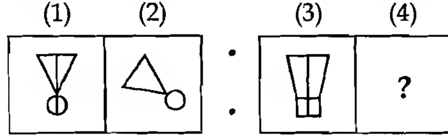

उत्तर आकृती

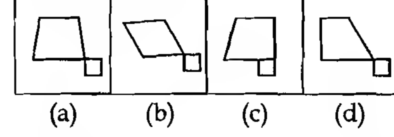
(a) (b) (c) (d)

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) (d)

The relation between figures 3 and 4 is the same as that between 1 and 2, select the correct figure, in place of the question mark .

Answer Figures

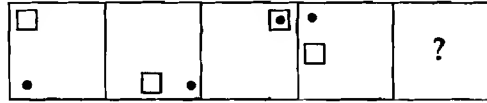

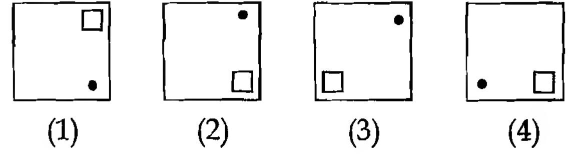
(a) (b) (c) (d)

(1) (a) (2) (b) (3) (c) (4) (d)

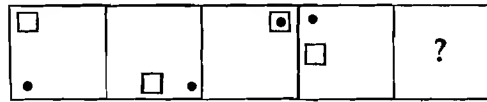
65. क्रमाने येणारी नंतरची आकृती कोणती ?

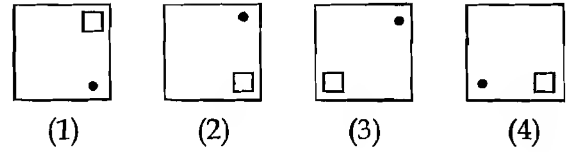

(1) (2) (3) (4)

What will be the next figure ?

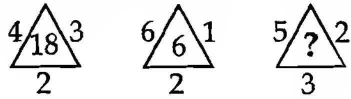

(1) (2) (3) (4)

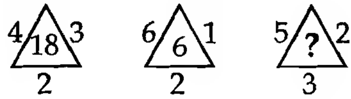
---

66. प्रश्नार्थक चिन्हाच्या जागी योग्य अंक निवडा.

(1) 24 (2) 17 (3) 13 (4) 30

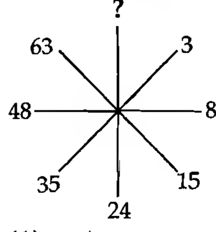
Find the missing number :

(1) 24 (2) 17 (3) 13 (4) 30

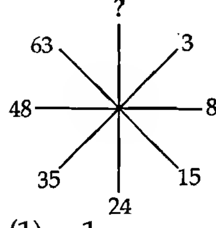
---

67. रिकाम्या जागी सुसंगत आकडा भरा –

(1) 1 (2) 81 (3) 2 (4) 80

Fill in the blank with suitable number :

(1) 1 (2) 81 (3) 2 (4) 80

---

68. एका सांकेतिक भाषेत GUEST, 53@$2 असे लिहितात. आणि MEAN, 6@4# असे लिहितात. तर त्या सांकेतिक भाषेत SAME कसे लिहिणार ?

(1) 4$6@ (2) $36@ (3) 5$6@ (4) $46@

In a certain code GUEST is written as 53@$2 and MEAN is written as 6@4#. How then SAME will be written in that code ?

(1) 4$6@ (2) $36@ (3) 5$6@ (4) $46@

---

69. खाली दिलेल्या संकेतांचा अभ्यास करुन दिलेल्या शब्दाचे सांकेतिक रूप पर्यायांमधून निवडा.

A B C D E F G ....

○ ✱ □ △ # ○.........

RAILWAY

(1) # □ ○ ✱ △ # ✱ (2) ✱ □ # △ # △ ✱

(3) □ △ # ✱ △ □ # (4) △ ○ □ # □ # △

Study the following code and select the proper code for the given word.

A B C D E F G ....

○ ✱ □ △ # ○.........

RAILWAY

(1) # □ ○ ✱ △ # ✱ (2) ✱ □ # △ # △ ✱

(3) □ △ # ✱ △ □ # (4) △ ○ □ # □ # △

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

70. खाली दिलेल्या संकेताचा अभ्यास करा, ह्यावरून विचारलेल्या शब्दाचे सांकेतिक रूप पर्यायातून निवडा.

A B C D E F G ....

\# ○ ✶ □ △ # ○.........

COURSE

(1) □ # ✶ △ ✶ ○ (2) ✶ △ # ✶ □ △

(3) □ △ # ○ ✶ △ (4) ✶ # □ ○ □ ○

Obsere the following code carefully and select the proper option of code for given word :

A B C D E F G ....

\# ○ ✶ □ △ # ○.........

COURSE

(1) □ # ✶ △ ✶ ○ (2) ✶ △ # ✶ □ △

(3) □ △ # ○ ✶ △ (4) ✶ # □ ○ □ ○

---

71. मुंबई पोलीस अधिनियम 1951 च्या कोणत्या प्रकरणात गुन्हे व शिक्षा संदर्भात तरतूद केलेली आहे?

(1) प्रकरण तीन (2) प्रकरण चार (3) प्रकरण सहा (4) प्रकरण सात

In which chapter of the Bombay Police Act 1951 provisions regarding offences and punishments are made ?

(1) Chapter III (2) Chapter IV (3) Chapter VI (4) Chapter VII

---

72. महिला पोलीस उपनिरीक्षक कुणावर प्रशासकीय नियंत्रण ठेवतात?

(1) कोणत्याही पोलीसांवर (2) पोलीस स्टेशन

(3) महिला पोलीस (4) वरीलपैकी कुणीही नाही

A woman Sub-Inspector has administrative control over :

(1) Any Police (2) Police Station

(3) Women Police (4) None of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

73. मुंबई पोलीस अधिनियम 1951 कलम 60 नुसार खालीलपैकी कोणत्या कलमांच्या अन्वये केलेल्या आदेशाविरुद्ध राज्यसरकारकडे अपील करता येईल?

(1) कलम 55 - 56 - 57 - 57 अ
(2) कलम 40 - 45 - 50 - 55
(3) कलम 51 - 52 - 53 (अ) - 54
(4) कलम 55 - 56 - 57 (अ) - 58

Against orders given under which of the sections below can an appeal be preferred to the State Govt. as per Sec. 60 of the Mumbai Police Act 1951 ?

(1) Sec. 55 - 56 - 57 - 57 (a)
(2) Sec. 40 - 45 - 50 - 55
(3) Sec. 51 - 52 - 53 (a) - 54
(4) Sec. 55 - 56 - 57 (a) - 58

---

74. मुंबई पोलीस कायद्या 1951 अंतर्गत "गुरे, ढोरे" संज्ञेच्याखाली (व्याख्येप्रमाणे) खालीलपैकी कोणती जनावरे येत नाहीत?

(1) उंट (2) हत्ती (3) माकडे (4) घोडे

What is not included in the definition of 'cattle' given under Bombay Police Act 1951 ?

(1) Camels (2) Elephants (3) Monkeys (4) Horses

---

75. पोलीसांचे वाजवी आदेश पाळण्याचे लोकांवर बंधन आहे. असे आदेश न पाळल्यास खालीलपैकी कोणापुढे नेता येईल?

(1) अतिरिक्त जिल्हा न्यायाधीश
(2) पोलीस अधिक्षक
(3) जिल्हा दंडाधिकारी
(4) पोलीस निरीक्षक

All persons shall be bound to conform to the reasonable directions of a police officer given in fulfilment of any of his duties. Any person refusing or avoiding to conform to any direction referred to may be produced before :

(1) Additional District Judge
(2) Superintendent of Police
(3) District Magistrate
(4) Police Inspector incharge

---

76. मुंबई पोलीस कायदा 1951 कलम 33 मध्ये सुधारणा करुन खालीलपैकी कोणत्या ठिकाणी नृत्यबंदी लागू केली?

(1) नाट्यगृहे
(2) परमिट रुम किंवा बियर बार
(3) नोंदणी केलेला स्पोर्टस क्लब
(4) वरीलपैकी सर्व ठिकाणी

By making amendment is Sec. 33 of the Bombay Police Act 1951, performance of dance is prohibited in which of the following places ?

(1) Drama theatre
(2) Permit room or Beer Bar
(3) Registered sports club
(4) All of the above places

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

77. मुंबई पोलीस अधिनियम कलम 116 नुसार खालीलपैकी कोणते वर्तन करु नये ?

(1) जाण्या-येणाऱ्या व्यक्तीस त्रास होईल अशा रीतीने थुंकणे वा धुळ, राख, कचरा टाकता कामा नये.

(2) शांततेचा भंग व्हावा या उद्देशाने धमकीचे, शिवीगाळीचे शब्द वापरु नये.

(3) रस्त्यात व सार्वजनिक ठिकाणी मलमुत्र विर्सजन करुन उपद्रव करता कामा नये.

(4) न्यायालयात, पोलीसठाण्यात, सरकारी इमारतीत लावलेल्या नोटीशींचे उल्लंघन करुन सिगारेट किंवा तंबाखू ओढता किंवा थुंकता कामा नये.

According to section 116 of the Bombay Police Act which behaviour amongst the following is restricted ?

(1) Spit or throw any dust, ashes, rubbish so as to cause annoyance to any passer-by.

(2) Misbehaviour with intention to provoke a breach of the peace.

(3) Committing nuisance in or near street, public place by easing out.

(4) Smoke or spit in contravenation of a notice in any court, police station or Govt. building.

---

78. मुंबई पोलीस कायद्याच्या कलम 133 खाली खालीलपैकी कोणते कृत्य केल्यास शिक्षा होते ?

(1) राखून ठेवलेल्या जागांव्यतिरिक्त इतर ठिकाणी प्रेताची व्यवस्था लावल्यास.

(2) रस्त्यावर अडथळा उभारण्यासंबंधी.

(3) गायन, आवाज किंवा गोंगाट चालू ठेवलेस.

(4) सार्वजनिक अव्यवस्था उद्युक्त करणारे कृत्य.

Under section 133 of the Bombay Police Act. a person is liable for punishment if ?

(1) Disposing of the dead body except at places set apart therefor.

(2) Erection of barriers on streets.

(3) Continuing nuisance by playing loud music, sound or noise.

(4) An Act promoting disorder in public.

---

79. मुंबई पोलीस कायदा 1951 अंतर्गत खालीलपैकी कोणत्या कृत्यांसाठी कलम 145 प्रमाणे 3 महिनेपर्यंत तुरुंगवास आणि / किंवा रु. 100 पर्यंत दंड अशा शिक्षेची तरतूद आहे ?

(1) भित्रेपणा दाखवणे (2) परवानगीशिवाय गैरहजर रहाणे

(3) खोटी कारणे देऊन राजीनामा देणे (4) वरीलपैकी सर्व

For which of the following offences punishment of imprisonment upto a term of three months or fine upto Rs. 100 or both can be given U/S 145 of the Bombay Police Act 1951 ?

(1) Cowardice (2) Remains absent without permission

(3) Resigns giving false reasons (4) All of the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

80. कोणत्या दर्जाचे पोलीस अधिकारी पोलीस प्रशिक्षण केंद्राचे प्राचार्य म्हणून नियुक्त केले जातात ?

(1) पोलीस निरीक्षक (2) अधिक्षक

(3) हेड कॉन्स्टेबल (4) आयुक्त

What is the rank of the Police Officer who is appointed as the Principal of Police Training Institution ?

(1) Police Inspector (2) Superintendent

(3) Head Constable (4) Commissioner

---

81. संरक्षण अधिकारी (प्रोटेक्शन ऑफिसर) ही संज्ञा कोणत्या कायद्यात उल्लेखित आहे ?

(1) मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम 1993

(2) कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम 2005

(3) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम 1955

(4) यापैकी कोणत्याच नाही.

Name the legislation in which the term "Protection Officer" is provided :

(1) The Protection of Human Rights Act 1993

(2) The Protection of Women from Domestic Violence Act 2005

(3) The Protection of Civil Rights Act 1955

(4) None of the above

---

82. संयुक्त राष्ट्रसंघाचा मानवी हक्क जाहीरनामा 1948 चे कलम 7 ________ बद्दल सांगते.

(1) फिरण्याचे स्वातंत्र्य (2) भाषण व व्यक्ती स्वातंत्र्य

(3) शोषणाविरुद्धचे स्वातंत्र्य (4) कायद्यासमोर समानता

Article 7 of the UN Declaration of Human Rights 1948 speaks of ________.

(1) Freedom of movement (2) Freedom of speech and expression

(3) Right against exploitation (4) Equality before law.

---

83. कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्याखाली दंडाधिकाऱ्यांनी दिलेल्या अंतिम निर्णयावर ________ कडे दाद मागता येते.

(1) दिवाणी न्यायाधीश वरिष्ठ स्तर (2) विशेष न्यायालय

(3) सत्र न्यायालय (4) दिवाणी न्यायाधीश कनिष्ठ स्तर

The appeal against the final order passed by magistrate under Protection of Women from Domestic Violence Act. shall lie with the ________.

(1) Civil Judge senior Division (2) Special court

(3) Court of session (4) Civil Judge Junior Division

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

84. भारतीय राज्यघटनेने महिलांना बहाल केलेल्या अधिकारांची प्रभावीपणे अंमलबजावणी होणे-करीता व कुटुंबातील हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण करण्यासाठी संसदेने कोणता कायदा पारित केला ?

(1) हिंदू विवाह अधिनियम 1955
(2) विशिष्ट विवाह अधिनियम 1954
(3) कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम 2005
(4) हुंडाबंदी अधिनियम 1961

Which Act has been enacted by the parliament to provide for more effective protection of the Rights of Women guaranteed under constitution, who are the victims of violence of any kind within the family ?

(1) Hindu Marriage Act 1955
(2) Special Marriage Act 1954
(3) The Protection of Women from Domestic Violence Act 2005
(4) Dowry Prohibition Act 1961

---

85. खालीलपैकी कोणते विधान **सत्य** आहे ?

(1) मानवी हक्क सर्व प्राणी मात्राना उपलब्ध आहेत.
(2) मानवी हक्क परिपूर्ण/निरंकुश आहेत.
(3) मानवी हक्क शरणागताना उपलब्ध नाहीत.
(4) वरील पैकी कोणतेही नाही.

Which of the following statements is **true** ?

(1) Human Rights are available to all the creatures.
(2) Human Rights are absolute.
(3) Human Rights are not available to refugees.
(4) None of the above

---

86. राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाच्या सर्वसामान्यपणे नियमित बैठका ह्या प्रत्येक महिन्याच्या _____ व _____ आठवड्यात सुट्टी वगळून होतात.

(1) I , IV (2) II , III (3) II , IV (4) I , III

The National Human Rights Commission shall normally have the regular sittings in the _____ and _____ weeks every month, excepting holidays.

(1) I, IV (2) II , III (3) II , IV (4) I , III

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

87. कौटुंबिक हिंसाचारापासून संरक्षण अधिनियम 2005 प्रमाणे न्यायालयाकडून पिडीत व्यक्तीला कोणते आदेश मिळविता येतील.

(1) निवासी आदेश (2) आर्थिक सहाय्य
(3) ताबा देण्यासंबधीचे आदेश (4) वरील सर्व

What type of reliefs can be sought by the aggrieved from the court under the Protection of Women from Domestic Violence Act 2005 ?

(1) Residence Orders (2) Monetary Relief
(3) Custody Orders (4) All the above

---

88. राज्य मानवी हक्क आयोग आपला वार्षिक अहवाल कुणाकडे दाखल करतात ?

(1) केंद्र सरकार (2) राज्य सरकार
(3) उच्च न्यायालय (4) यापैकी कोणीही नाही

To whom does the State Human Rights Commission submit its annual report ?

(1) Central Government (2) State Government
(3) High Court (4) None of the above

---

89. भारतीय घटनेनी प्रदान केलेल्या हक्कांमधील "धर्मस्वातंत्र्याचा हक्क" यामधे खालीलपैकी कोणत्या बाबीचा समावेश होत **नाही** ?

(1) एखाद्या धर्माविषयी प्रवचन करण्याचा हक्क
(2) एखाद्या धर्माचे पालन करण्याचा हक्क
(3) एखाद्या धर्माचा प्रसार करणेविषयी हक्क
(4) सक्तीचे धर्मांतर करण्याचा हक्क

What is **not** included in the Right to freedom of Religion provided under the constitution ?

(1) Right to preach any religion (2) Right to practice any religion
(3) Right to propogate any religion (4) Right to make forcible conversion

---

90. राष्ट्रीय मानवी हक्क आयोगाकडे किती मुदतीत तक्रार करणे आवश्यक आहे ?

(1) एक वर्षापर्यंत (2) दोन वर्षापर्यंत
(3) तीन वर्षापर्यंत (4) पाच वर्षापर्यंत

What is the period of limitation for making a complaint to the National Human Rights Commission ?

(1) One year (2) Two years
(3) Three years (4) Five years

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

91. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम 1989 अंतर्गत गुन्ह्यांकरीता कोणत्या शिक्षेची तरतूद आहे.

(1) तीन महिने कारावास
(2) दोन वर्षे कारावास
(3) रु. 10,000 पर्यंत दंड
(4) कमीत कमी सहा महिन्यांचा परंतु पाच वर्षापर्यंतचा वाढीव कारावास व दंड

What punishment may be awarded for offences of atrocities under the SCs and STs (Prevention of Atrocities) Act 1989 ?

(1) Three months imprisonment
(2) Imprisonment for two years
(3) Fine upto 10,000
(4) Imprisonment for a term not less than six months but which may extend to five years and fine.

---

92. फॅक्टरी ॲक्ट 1948 अंतर्गत एखाद्या फॅक्टरीमधे S 48 अंतर्गत असलेली "पाळणाघराची सुविधा" उपलब्ध होण्याकरिता कमीत कमी किती महिला कामगारांची नेमणूक असणे जरुर आहे?

(1) दहापेक्षा जास्त
(2) पन्नासपेक्षा जास्त
(3) तीस पेक्षा जास्त
(4) वरीलपैकी काहीच नाही

What should be the minimum no of women workers in a factory to attract the provisions of "Creche" facility a S 48 of The Factories Act 1948 ?

(1) more than 10
(2) more than 50
(3) more than 30
(4) None of the above

---

93. राज्य मानवी हक्क आयोगाच्या अध्यक्ष व सदस्यांची नेमणूक कोण करतो?

(1) भारताचे राष्ट्रपती
(2) सर्वोच्च न्यायालयाचे मुख्यन्यायाधिश
(3) उच्चाधिकार समितीच्या शिफारशीनंतर राज्यपाल
(4) राज्याचे मुख्यमंत्री

Who appoints the Chairperson and members of the state Human Rights Commission ?

(1) The President of India
(2) Chief Justice of Supreme Court
(3) The Governor on the recommendations of high powered Committee
(4) Chief Minister of the State.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

94. खालीलपैकी कोणते वाक्य **बरोबर** आहे?

(A) 'मेहेर' च्या रकमेस हुंड्यामध्ये समाविष्ट केले जात नाही.

(B) 'मेहेर' म्हणजे नवऱ्याने बायकोस लग्नावेळी द्यावयाचा पैशाच्या स्वरूपातील मोबदला.

(1) फक्त वाक्य **(A)** बरोबर आहे. (2) फक्त वाक्य **(B)** बरोबर आहे.

(3) दोन्ही वाक्य **(A)** व **(B)** बरोबर आहे. (4) दोन्ही वाक्य **(A)** व **(B)** बरोबर नाही.

Which of the following statements is **ture** ?

(A) Dowry does not include the amount of 'meher'.

(B) 'Meher' is the money which a husband is required to pay to his wife at the time of marriage.

(1) only statement **(A)** is true (2) only statement **(B)** is true

(3) Both **(A)** and **(B)** are true (4) Neither **(A)** nor **(B)** is true

---

95. अस्पृश्यतेच्या आधारावर सामाजिक व धार्मिक अक्षमता प्रस्थापित करणे ह्या गुन्ह्याकरिता कोणत्या कायद्यात शिक्षेची तरतूद करण्यात आली आहे?

(1) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम 1955

(2) मानवी हक्क संरक्षण अधिनियम 1993

(3) अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचार प्रतिबंध) अधिनियम 1989

(4) यापैकी कोणत्याही नाही.

Enforcing religious and social disability on the ground of "untouchability" is an offence punishable under _________.

(1) The Protection of Civil Rights Act 1955

(2) The Protection of Human Rights Act 1993

(3) The SCs and STs (Prevention of Atrocities) Act 1989

(4) None of the above

---

96. खालीलपैकी कोणते विधान **बरोबर** आहे?

(A) कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायदा फौजदारी दिलासा देणाऱ्या दाव्यांशी संबंधित आहे.

(B) कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायदा दिवाणी दिलासा देणाऱ्या दाव्यांशी संबंधित आहे.

(1) फक्त **(A)** (2) फक्त **(B)**

(3) दोन्ही ही **(A)** व **(B)** (4) वरीलपैकी कोणतेही नाही

Which of the following statements is **true** ?

(A) The Domestic Violence Act deals with criminal relief cases.

(B) The Domestic Violence Act deals with civil relief cases.

(1) Only **(A)** (2) Only **(B)**

(3) Both **(A)** and **(B)** (4) None of the above.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

97. मानवी हक्क आयोगाला एखाद्या प्रकरणाची चौकशी करतेवेळी कोणत्या न्यायालयाचे हक्क प्राप्त होतात ?

(1) दिवाणी न्यायालय (2) सर्वोच्च न्यायालय

(3) उच्च न्यायालय (4) फौजदारी न्यायालय

While inquiring into complaints "Human Rights Commission" shall have and enjoy the powers of which of the following Courts ?

(1) Civil Court (2) Supreme Court

(3) High Court (4) Criminal Court

---

98. खालीलपैकी कोणते विधान **चूक** आहे ?

(1) अनुच्छेद 29 च्या शिर्षकात अल्पसंख्याक शब्द आहे.

(2) अनुच्छेद 29 च्या तरतुदी बहुसंख्यासाठीही लागू आहेत.

(3) अल्पसंख्याकाचा निकष धर्म आणि भाषा आहे.

(4) सर्व विधाने खरी आहेत.

Which of the following statements is **incorrect** ?

(1) Heading of Art 29, uses the word "Minority"

(2) The provisions of Art 29, are equally applicable to majority

(3) Minority is considered on the basis of religion and language.

(4) All are correct.

---

99. निराधार वृध्दांसाठी असलेल्या, संजय गांधी निराधार योजने अंतर्गत खालीलपैकी लाभार्थी कोण होऊ शकते ?

(1) 65 वर्षावरील पुरुष आणि 60 वर्षावरील स्त्रिया

(2) 60 वर्षावरील पुरुष आणि 55 वर्षावरील स्त्रिया

(3) 50 वर्षावरील सर्व स्त्री-पुरुष

(4) 58 वर्षावरील सर्व स्त्री-पुरुष

Who can be the beneficiary under the "Sanjay Gandhi Niradhar Anudan Yojana" (Scheme to help dependent old people having no means to maintain themselves) ?

(1) Men above 65 years and Women above 60 years.

(2) Men above 60 years and Women above 55 years.

(3) All men and women above 50 years.

(4) All men and women above 58 years.

---

100. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम 1989 अंतर्गत सामुदायिक दंड लावणे व वसुल करण्याकरीता कोणत्या कायद्याच्या तरतुदी लागू होतील ?

(1) भारतीय दंड संहिता 1860

(2) फौजदारी प्रक्रिया संहिता 1973

(3) नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम 1955

(4) यापैकी कोणतेही नाही

Provisions of which Act will apply for imposition and realisation of collective fine under the SCs and STs (Prevention of Atrocities) Act 1989.

(1) Indian Penal Code 1860

(2) Criminal Procedure Code 1973

(3) Protection of Civil Rights Act 1955

(4) None of the above

---

101. अनुसुचित जाती व जमाती अधिनियम 1989 अन्वये कलम 14 नुसार खटले त्वरेने चालवले जावे यासाठी राज्य शासन प्रत्येक जिल्ह्यासाठी खालीलपैकी __________ तरतूद करेल.

(1) द्रुतगती न्यायालय (2) विशेष न्यायालय

(3) समांतर न्यायालय (4) पर्यायी तंटा निवारण

The State government should make a provision of __________ for each district for speedy trial of cases under section 14 of scheduled castes and schedule tribes Act. 1989.

(1) Fastrack Court (2) Special Court

(3) Parallel Court (4) Alternative Dispute Resolution

---

102. कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियम 2005 मधील कोणत्या कलमात "कौटुंबिक हिंसाचाराची" व्याख्या दिली आहे.

(1) कलम एक (2) कलम दोन (3) कलम तीन (4) कलम चार

Which provision of the Protection of Women from Domestic Violence Act 2005 defines "Domestic Violence" ?

(1) Section 1 (2) Section 2 (3) Section 3 (4) Section 4

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

103. खालीलपैकी कोणत्या याचिकेत 'गुलामगिरीतील कामगारांना शोषणापासून संरक्षण मिळाले'?

(1) पीपल्स युनियन फॉर डेमॉक्रॅटिक राईटस् वि. केंद्रशासन

(2) बंधुआ मुक्ती मोर्चा वि. केंद्रशासन

(3) एम्.सी. मेहता वि. केंद्रशासन

(4) युनियन कार्बाईड कॉर्पोरेशन वि. केंद्रशासन

In which petition, 'the bonded labourers have been protected from exploitation' ?

(1) People's Union For Democratic Rights Vs. Union of India

(2) Bandhua Mukti Morcha Vs.Union of India

(3) M.C. Mehta Vs. Union of India

(4) Union Carbide Corp. Vs. Union of India.

---

104. जिल्हा दंडाधिकारी, पोलीस अधिक्षक किंवा इतर अधिकारी, विविध समित्या आणि अनुसूचित जाती व जमातींच्या संरक्षक उपशाखा यांच्यामध्ये समन्वय साधण्यासाठी खालीलपैकी कोणाची विशेष अधिकारी म्हणून नेमणूक करता येईल?

(1) राज्याच्या सचिवांपेक्षा कमी दर्जाचा नसलेला अधिकारी

(2) कमिशनर

(3) सत्र न्यायाधीश

(4) अप्पर जिल्हा दंडाधिकाऱ्यांचा दर्जापेक्षा कमी दर्जा नसलेला अधिकारी.

Who may be appointed as a special officer for co-ordination between District Magistrate, superintendent of police or other officers, various committees and sub-branches of protection to S.C. and S.T. ?

(1) The officer not below the rank of Secretary of state

(2) Commissioner

(3) Sessions Judge

(4) An officer not below the rank of upper District Magistrate.

---

105. कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्यामधील फॉर्म नंबर 5 __________ करीता वापरतात.

(1) ॲफिडेव्हिट / लेखी जबानी (2) सुरक्षा योजना

(3) सेवा पुरविणाऱ्या संस्थांची नोंदणी (4) हजर राहणेस सुचना

Form No. V of the Protection of Women against Domestic Violence is used for __________.

(1) Affidavit (2) Safety Plan

(3) Registration as service providers (4) Notice for appearance

---

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

106. कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायद्यातील कलम 13 खाली दंडाधिकाऱ्यांच्या आदेशाची नोटीस विरुद्ध पक्षावर _____ दिवसात बजावावी लागेल.

(1) 2 (2) 4 (3) 3 (4) 5

The section 13 of the Protection of Women from Domestic Violence Act prescribes a notice issued by the Magistrate to be served on the respondent with in _____ days of its issue.

(1) 2 (2) 4 (3) 3 (4) 5

---

107. 'विभागणी रेषा ही दया आणि औदासिन्य यात नाही परंतु जबाबदारी आणि बेजबाबदारी मध्ये आहे', असे _________ ने म्हटले आहे.

(1) ह्युबर्र व्हेडरीन (2) ज्युराज अॅन्ड्रासे

(3) लॉर्ड मॅकनेअर (4) बेंजामिन कोहेन

"The dividing line is not between compassion and indifference but between responsibility and irresponsibility" is stated by __________.

(1) Hubert Vedrine (2) Juraj Andrassy

(3) Lord Menair (4) Benjamin Cohen

---

108. ज्यामधे "मानवी हक्क" या शब्दांचा प्रथम उपयोग केला गेला असा पहिला अधिकृत दस्तऐवज कोणता ?

(1) मॅग्ना कार्टा

(2) संयुक्त राष्ट्रसंघाची सनद

(3) मानवी हक्कांचा वैश्विक जाहिरनामा.

(4) अमेरिकन स्वातंत्र्याचा जाहिरनामा.

Which of the following documents is the first official document to use the term "Human Rights" ?

(1) Magna Carta

(2) Charter of the United Nations.

(3) The universal declaration of Human Rights

(4) American declaration of Independence.

---

109. जागतिक "मानवी हक्क दिवस" पुढीलपैकी कोणत्या दिवशी साजरा करतात ?

(1) 26 जानेवारी (2) 10 डिसेंबर

(3) 8 मार्च (4) 5 जून

On which of the following days International "Human Rights day" is celebrated ?

(1) 26th January (2) 10th December

(3) 8th March (4) 5th June

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

110. 'सरकारी नोकरीच्या बाबतीत त्या नोकरीवर हक्क सांगणारी व्यक्ती ही अनुसूचित जाती किंवा जमातीमधील व्यक्ती असल्याचा फायदा मिळविण्य साठी, ती जेथे रहात असेल आणि जेथे नोकरी मागत असेल, त्या विशिष्ट क्षेत्राच्या किंवा राज्याच्या संबंधातील अशा जाती किंवा जमातीमधील व्यक्ती असली पाहिजे', असा निर्णय खालीलपैकी कोणत्या दाव्यात केला आहे?

(1) अप्पाराव विरुद्ध डाक व तार संचालक, ओरिसा
(2) भैय्यालाल विरुद्ध हरिकिशन सिंग
(3) पंजाबराव विरुद्ध डी.पी. मेश्राम
(4) परशुराम विरुद्ध शिवचंद

In case of public employment a person claiming right on that employment and seeking benefit of being scheduled caste or scheduled tribe must belong to the SC or ST of that specific area where he is resident or seeking employment. This is the decision given in following case :

(1) Apparao Vs. Director Post and Telegraph, Orissa
(2) Bhaiyalal Vs. Harikishan singh
(3) Punjabrao Vs. D.P. Meshram
(4) Parshuram Vs. Shivchand

---

111. खालीलपैकी कोणता हक्क "संविधानिक" आहे परंतु मूलभूत हक्क **नाही**?

(1) अभिव्यक्ति स्वातंत्र्याचा हक्क
(2) मालमत्तेविषयक हक्क
(3) संपूर्ण भारतात मुक्त संचार करण्याचा हक्क
(4) धर्म स्वातंत्र्याचा हक्क.

Which of the following rights is a constitutional Right but **not** the fundamental Right ?

(1) Right to freedom of Expression
(2) Right to property
(3) Right to move freely all over India
(4) Right to freedom of Religion

---

112. 'लजपतराय सेहगल विरुद्ध राज्यशासन 1983' मध्ये स्पष्ट केले आहे की हुंडा प्रतिबंधक कायदा 1961 हा ________.

(1) पूर्ण कायदा आहे (2) प्राथमिक कायदा आहे.
(3) पूर्ण कायदा नाही (4) दुय्यम कायदा आहे.

In "Lajpat Rai Sehgal Vs. State 1983, it is specifically mentioned that the Dowry Prohibition Act. 1961 is ________.

(1) a complete code (2) a primary code
(3) not a complete code (4) secondary code

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

113. खालीलपैकी कोणते मानवी हक्काचे मुख्य उद्दिष्ट आहे.
(1) योग्य अधिकाराच्या विभागणीबाबत खात्री देणे.
(2) लोकांच्या हितसंबंधाचे संरक्षण करणे.
(3) जनहिताचे संरक्षण करणे
(4) अधिकाराचा दुरुपयोग करु न देणे.

Which of the following is the main purpose of human rights
(1) Ensuring correct distribution of power
(2) Protection of the interests of people
(3) Safeguarding public Interest
(4) Preventing the abuse of power.

---

114. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियम 1989 नुसार गुन्हा घडण्याकरिता कोणत्या बाबी आवश्यक आहेत.
(1) तक्रारदार अनुसूचित जाती वा अनुसूचित जमातीतील असावा.
(2) आरोपी अनुसूचित जाती वा अनुसूचित जमातीतील नसावा.
(3) वरील (1) व (2) दोन्ही.
(4) वरीलपैकी (1) किंवा (2)

What is necessary for constitution of an offence of atrocity under the SCs and STs (Prevention of Atrocities) Act 1989 ?
(1) Complainant is a member of SC or ST Community
(2) Accused person is not a member of SC or ST community
(3) Both (1) and (2) above
(4) (1) or (2) above

---

115. महात्मा गांधी तंटा मुक्ती योजनेचे मुख्य उद्दिष्ट कोणते ?
(1) दोन राज्यांमधील तंटा सोडवणे.
(2) गावपातळीवर अंतर्गत तंटे सोडवणे.
(3) देशातील भिन्न धर्मियांमधील तंटे सोडविणे.
(4) देशातील अनुसूचित जाती जमातीचे लोक व इतर लोक यांच्यातील तंटे सोडवणे.

What is the main objective of Mahatma Gandhi "Tanta Mukti Yojana" ?
(1) To settle the disputes between two states.
(2) To settle the internal disputes of villages.
(3) to settle disputes between the people of different religions of the Country.
(4) To settle the disputes between the people belonging to schedule casts/tribes and others.

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

116. अनुसूचित जाती व अनुसूचित जमाती (अत्याचारास प्रतिबंध) अधिनियमा अंतर्गत प्रकरणांचा जलद निपटारा होण्यासाठी कोणत्या न्यायालयाला विशेष न्यायालय म्हणून दर्जा देण्यात आला आहे.

(1) सत्र न्यायालय (2) दिवाणी न्यायाधिश वरिष्ठ स्तर
(3) कौटुंबिक न्यायालय (4) उच्च न्यायालय

Which court is designated as a special court for speedy trial of offences under the SCs and STs (Prevention of Atrocities) Act 1989 ?

(1) Court of sessions (2) Civil Judge Senior Division
(3) Family Court (4) High Court

---

117. नागरी हक्क संरक्षण अधिनियम 1955 अंतर्गत घडलेल्या प्रत्येक गुन्हयाचे स्वरूप _________ असते.

(1) अदखलपात्र (2) दखलपात्र
(3) खूपच गंभीर (4) यापैकी कोणतेच नाही

Every offence punishable under the Protection of Civil Rights Act 1955 is _________ .

(1) Non-Cognizable (2) Cognizable
(3) Very serious (4) None of the above

---

118. कौटुंबिक हिंसाचार प्रतिबंधक कायदा 2005 च्या कलम 12 नुसार __________ मध्ये दंडाधिकाऱ्यांकडे अर्ज करता येतो.

(1) फॉर्म III (2) फॉर्म I (3) फॉर्म II (4) फॉर्म IV

Application to the Magistrate under section 12 of the Protection of Women from Domestic Violence Act. 2005 shall be made in __________.

(1) Form III (2) Form I (3) Form II (4) Form IV

---

119. कौटुंबिक हिंसाचारापासून महिलांचे संरक्षण अधिनियमा अंतर्गत नियम कोणी तयार केलेत ?

(1) राज्य सरकार (2) केंद्र सरकार
(3) उच्च न्यायालय (4) वरीलपैकी कुणीही नाही

Who has enacted Rules under the Protection of Women from Domestic Violence Act ?

(1) State Government (2) Central Government
(3) High Court (4) None of the above

---

120. खालीलपैकी कोणता 'विशेष निर्देश केलेला मूलभूत हक्क' आहे.

(1) खटला जलद चालण्याचा हक्क (2) नुकसानभरपाईचा हक्क
(3) गुप्ततेचा हक्क (4) बळजबरीने काम करुन घेणे.

Which of the following is a 'Specified Fundamental Right' ?

(1) Right to speedy trial (2) Right to compensation
(3) Right to privacy (4) Forced labour

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

121. अरबी समुद्रातील खालील बेटे उत्तरेकडून दक्षिणेकडे या क्रमाने मांडा :

(1) घारापुरी बेटे (2) कुरटे बेट
(3) उंदेरी बेट (4) जंजीरा

Arrange the following Islands of the Arabian Sea in the correct sequence from North to South :

(1) Gharapuri island (2) Kurte island
(3) Underi island (4) Janjeera

---

122. खालीलपैकी कोणता राष्ट्रीय महामार्ग महाराष्ट्र राज्यात सुरु होऊन महाराष्ट्र राज्यातच संपतो ?

(1) राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक 16 (2) राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक 17
(3) राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक 50 (4) राष्ट्रीय महामार्ग क्रमांक 43

Which of the following National Highways begins and ends in the Maharashtra state itself ?

(1) National Highway 16 (2) National Highway 17
(3) National Highway 50 (4) National Highway 43

---

123. अयोग्य जोडी ओळखा :

	फळ		संशोधन केंद्र
(A)	आंबा	-	वेंगुर्ला - सिंधुदुर्ग
(B)	नारळ	-	रत्नागिरी - रत्नागिरी
(C)	केळी	-	यावल - जळगाव
(D)	संत्री	-	श्रीरामपूर - अहमदनगर

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

Find out the incorrect pair :

	Fruits		Research Centers
(A)	Mango	-	Vengurla - Sindhudurg
(B)	Coconut	-	Ratnagiri - Ratnagiri
(C)	Banana	-	Yawal - Jalgaon
(D)	Orange	-	Srirampur - Ahmednagar

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

---

124. खालीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यात संत गाडगे महाराजांचे जन्मस्थान आहे ?

(1) अहमदनगर (2) अमरावती (3) अकोला (4) बुलढाणा

In which one of the following Districts is the birth place of Saint Gadge Maharaj located ?

(1) Ahmednagar (2) Amravati (3) Akola (4) Buldhana

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

125. खालील विधानांचा आढावा घ्या.

(A) देशाच्या औषधोत्पादनामध्ये पूर्वी महाराष्ट्राचा वाटा 15% होता.

(B) देशाच्या औषधोत्पादनामध्ये पूर्वी महाराष्ट्राचा वाटा 40% होता.

(C) देशाच्या औषधोत्पादनामध्ये सध्या महाराष्ट्राचा वाटा 40% आहे.

(D) देशाच्या औषधोत्पादनामध्ये सध्या महाराष्ट्राचा वाटा 15% आहे.

कोणती विधाने बरोबर आहे ?

(1) (A) आणि (B) (2) (B) आणि (C) (3) (C) आणि (D) (4) (B) आणि (D)

Consider the following statements :

(A) The share of Maharashtra in the pharma sector earlier was 15% of the nation.

(B) The share of Maharashtra in the pharma sector earlier was 40% of the nation.

(C) The present share of Maharashtra in the pharma sector is 40% of the nation.

(D) The present share of Maharashtra in the pharma sector is 15% of the nation.

Which of the statements given are correct ?

(1) (A) and (B) (2) (B) and (C) (3) (C) and (D) (4) (B) and (D)

---

126. महाराष्ट्र व मध्य प्रदेशामधील धुळे जिल्ह्याला लागून असलेली व नर्मदा नदीने सीमीत केलेली सीमा किती कि.मी. आहे ?

(1) 44 कि.मी. (2) 54 कि.मी. (3) 64 कि.मी. (4) 50 कि.मी.

How much is length of the boundary between Maharashtra and Madhya Pradesh formed by Narmada river in Dhule district ?

(1) 44 kms (2) 54 kms (3) 64 kms (4) 50 kms

---

127. स्त्री-पुरुष आयुर्मानासंदर्भात खालील विधाने पहा -

(A) 2001 - 2005 दरम्यान स्त्रियांचे आयुर्मान पुरुषांच्या आयुर्माना पेक्षा वाढलेले दिसते.

(B) 60 वर्षावरील स्त्रियांची टक्केवारी 20 पैकी 17 मोठ्या राज्यांमध्ये वाढलेली दिसते.

कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

(1) (A) बरोबर (B) चूक (2) (A) चूक (B) बरोबर

(3) (A) आणि (B) बरोबर (4) (A) आणि (B) चूक

Consider the following statements that are related to 'Life Expectancy' of men and women :

(A) Between 2001 - 2005 life expectancy of women has gone up as compared to that of men.

(B) Percentage of women in the age bracket of 60 years and above is higher in 17 out of 20 large states.

Which of these statements are correct ?

(1) (A) is True (B) is False (2) (A) is False (B) is True

(3) (A) and (B) are True (4) (A) and (B) are False

---

128. जोड्या लावा :

यादी - I (तळी)	यादी - II (जिल्हे)
(a) आंध्र लेक	(i) अहमदनगर
(b) भंडारदरा	(ii) बुलढाणा
(c) तानसा	(iii) पुणे
(d) नळगंगा	(iv) ठाणे

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

Match the following :

List - I (Lakes)	List - II (Districts)
(a) Andhra Lake	(i) Ahmednagar
(b) Bhandardara	(ii) Buldhana
(c) Tansa	(iii) Pune
(d) Nalganga	(iv) Thane

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(3)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)
(4)	(iii)	(i)	(iv)	(ii)

---

129. सन 2011 च्या जनगणनेनुसार महाराष्ट्राची लोकसंख्या किती ?

(1) 11 कोटी 23 लाख
(2) 09 कोटी 50 लाख
(3) 07 कोटी 95 लाख
(4) एकही पर्याय योग्य नाही

(According to the 2011 census) What is the population of Maharashtra ?

(1) 11 crore 23 lakh
(2) 09 crore 50 lakh
(3) 07 crore 95 lakh
(4) None of the above is the correct option

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

130. जोड्या लावा :

यादी - I (घरांचा आकार)		यादी - II (प्रदेश)	
(a)	सपाट छप्पर	(i)	उष्ण व शुष्क प्रदेश
(b)	उतरते छप्पर	(ii)	दलदलीचे प्रदेश
(c)	जाड मातीच्या भिंती	(iii)	अती पावसाचा प्रदेश
(d)	उंच चौथऱ्यावर घर	(iv)	शुष्क प्रदेश

पर्यायी उत्तर :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

Match the following :

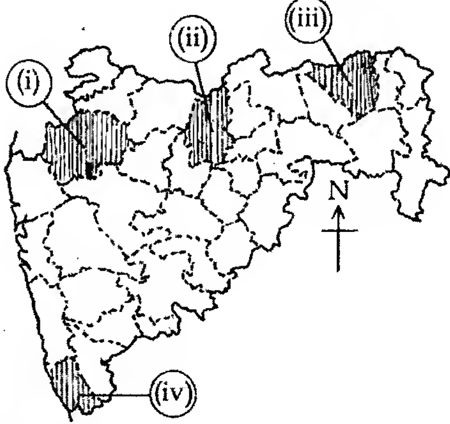
List - I (Shape of House)		List - II (Region)	
(a)	Flat top	(i)	Dry and Hot Area
(b)	Slanting roof	(ii)	Marshi Area
(c)	Thick mud walls	(iii)	Region of heavy rain
(d)	House of stilts	(iv)	Dry region

Answer option

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(iv)	(ii)	(i)
(3)	(iv)	(iii)	(i)	(ii)
(4)	(i)	(iii)	(iv)	(ii)

131. महाराष्ट्राच्या नकाशामध्ये प्रमुख फळ, उत्पादन करणारे जिल्हे छायांकित केलेले आहेत. ते जिल्हे खाली दिलेल्या फळांच्या नांवाशी योग्य जोड्या लावा :

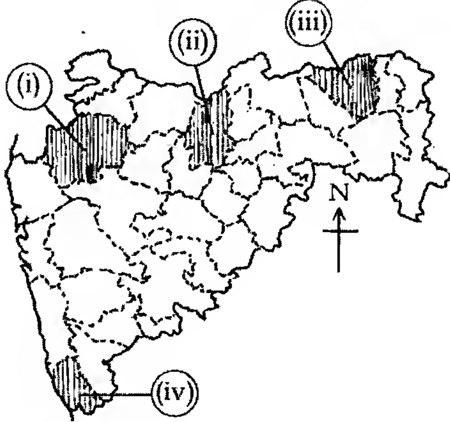
(a) केळी (b) द्राक्षे (c) आंबा (d) संत्री

सांकेतिक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

In the outline map of Maharashtra main Fruit growing districts are shaded. Match these Districts with the Fruits given below :

(a) Bananas (b) Grapes (c) Mangoes (d) Oranges

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(3)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(4)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

132. खालील विधाने महाराष्ट्रातील कृषि विद्यापीठाची ठिकाणे व स्थापना दर्शवितात त्यांचा आढावा घ्या.

(A) महात्मा फुले कृषि वि द्यापीठ, राहुरी जिल्हा – अहमदनगर 1968

(B) डॉ. पंजाबराव देशमुख कृषिविद्यापीठ, अकोला जिल्हा – अकोला – 1969

(C) डॉ. बाळासाहेब सावंत कोंकण कृषिविद्यापीठ, दापोली जिल्हा – रत्नागिरी – 1972

(D) मराठवाडा कृषिविद्या पीठ, मुदखेड, जिल्हा नांदेड – 1992

वरीलपैकी कोणते विधान **बरोबर नाही** ?

(1) (A) आणि (B) (2) (C) फक्त (3) (B) आणि (C) (4) फक्त (D)

Consider the following statements related to Location and Establishment of Agricultural Universities of Maharashtra :

(A) Mahatma Phule Agricultural University, Rahuri District - Ahmednagar - 1968

(B) Dr. Panjabrao Deshmukh Agricultural University, Akola District - Akola - 1969

(C) Dr. Balasaheb Sawant Konkan Agricultural University, Dapoli District - Ratnagiri - 1972

(D) Marathwada Agricultural University, Mudkhed District - Nanded - 1992

Which of the above statements is **not** correct ?

(1) (A) and (B) (2) (C) only (3) (B) and (C) (4) (D) only

---

133. भारतात 12 ज्योतिर्लिंगे आहेत. त्यापैकी किती ज्योतिर्लिंगे महाराष्ट्रात आहेत ?

(1) 2 (2) 4 (3) 5 (4) 1

There are twelve Jyotirling in India of which how many are in Maharashtra ?

(1) 2 (2) 4 (3) 5 (4) 1

---

134. खालीलपैकी कोणता एक पर्वत महाराष्ट्रातील प्रमुख जलविभाजक आहे ?

(1) सह्याद्री पर्वत (2) सातपुडा पर्वत

(3) अजिंठा पर्वत (4) महादेव डोंगर

Which one of the following mountain ranges is known as the main 'water divide' of Maharashtra ?

(1) Sahyadri Mountain (2) Satpuda Mountain

(3) Ajintha Mountain (4) Mahadev Hills

---

135. महाराष्ट्रातील खालीलपैकी कोणत्या प्रदेशात मोठ्या प्रमाणात जंगले व प्राणी आहेत ?

(1) विदर्भ (2) मराठवाडा (3) कोंकण (4) वरील सर्व

Which of the following regions in Maharashtra has large scale forests and wild life ?

(1) Vidarbha (2) Marathwada (3) Konkan (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

136. खालीलपैकी कोणते राष्ट्रीय उद्यान भंडारा जिल्ह्यात आहे ?

(1) ताडोबा (2) पेंच (3) नवेगाव (4) संजय गांधी

Which of the following National Parks is in Bhandara district ?

(1) Tadoba (2) Pench (3) Navegaon (4) Sanjay Gandhi

---

137. खालीलपैकी कोणते 'बंदर' रेती बंदर म्हणून प्रसिद्ध आहे ?

(1) मुंब्रा (2) मुरुड (3) श्रीवर्धन (4) देवगड

Which of the following ports is famous as a Reti (Sand) Bandar ?

(1) Mumbra (2) Murud (3) Srivardhan (4) Deogad

---

138. खालीलपैकी कोणती नदी पूर्ववाहिनी नाही ?

(1) तापी नदी (2) गोदावरी नदी (3) भीमा नदी (4) कृष्णा नदी

Which one of the following rivers in not an east - ward flowing river ?

(1) Tapi river (2) Godavari river (3) Bhima river (4) Krishna river

---

139. जोड्या लावा :

यादी - I (जिल्हे)		**यादी - II (2011 - लोकसंख्या)**	
(a)	ठाणे	(i)	9,33,2,481
(b)	मुंबई (उपनगरे)	(ii)	9,42,6,959
(c)	पुणे	(iii)	8,48,868
		(iv)	1,10,54,131

सांकेतिक -

	(a)	(b)	(c)
(1)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(ii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)

Match the following :

List - I (Districts)		**List - II (2011 - Population)**	
(a)	Thane	(i)	9,33,2,481
(b)	Mumbai (Suburban)	(ii)	9,42,6,959
(c)	Pune	(iii)	8,48,868
		(iv)	1,10,54,131

Codes :

	(a)	(b)	(c)
(1)	(i)	(ii)	(iii)
(2)	(iv)	(i)	(ii)
(3)	(ii)	(iv)	(i)
(4)	(iii)	(ii)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

140. जोड्या लावा :

यादी - I (जिल्हे)		यादी - II (थंड हेवेची ठिकाणे)	
(a)	सातारा	(i)	माथेरान
(b)	रायगड	(ii)	आंबोली
(c)	सिंधूदुर्ग	(iii)	चिखलदरा
(d)	अमरावती	(iv)	महाबळेश्वर

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

Match the following :

List - I (Districts)		List - II (Hill station)	
(a)	Satara	(i)	Matheran
(b)	Raigad	(ii)	Amboli
(c)	Sindhudurg	(iii)	Chikhladara
(d)	Amravati	(iv)	Mahabaleshwar

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(i)	(iv)	(iii)
(2)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(i)	(ii)	(iii)
(4)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)

---

141. खालीलपैकी कोणत्या नदीचे खोरे कोळसा उत्पादनाच्या दृष्टीने महत्वाचे आहे ?

(1) वर्धा (2) वैनगंगा (3) पांगोळी (4) वाघ

Which of the following river basins is the most important coal producing region ?

(1) Wardha (2) Vainganga (3) Pangoli (4) Wagh

---

142. महाराष्ट्रात खालीलपैकी कोणत्या जिल्ह्यात सर्वात जास्त विहिरी आहेत ?

(1) अहमदनगर (2) पुणे (3) सातारा (4) नागपूर

Which of the following districts in Maharashtra has the highest number of wells ?

(1) Ahmednagar (2) Pune (3) Satara (4) Nagpur

---

143. खालीलपैकी कोणत्या नदीच्या खोऱ्यात काळी मृदा (रेगूर) जमीनीची खोली सर्वात जास्त आहे ?

(1) तापी (2) गोदावरी (3) कृष्णा (4) भिमा

Which of the following river basins has the deepest black cotton soil ?

(1) Tapi (2) Godavari (3) Krishna (4) Bhima

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

144. जोड्या लावा :

यादी - I (वन उत्पादने)		यादी - II (विभाग)	
(a)	तेंदूची पाने	(i)	चंद्रपूर
(b)	खैर कात	(ii)	नागपूर, गोंदिया
(c)	रोशा गवत	(iii)	डहाणू
(d)	बांबू गवत	(iv)	गडचिरोली, अमरावती

सांकेतिक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

Match the following :

List - I (Forest Products)		List - II (Producing Regions)	
(a)	Tendu Leaf	(i)	Chandrapur
(b)	Khair Kattha	(ii)	Nagpur, Gondia
(c)	Rosha Grass	(iii)	Dahanu
(d)	Bamboo Grass	(iv)	Gadchiroli, Amravati

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(ii)	(iii)	(iv)	(i)
(2)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(3)	(iii)	(iv)	(i)	(ii)
(4)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)

---

145. जळगाव जिल्ह्यातील रावेर व यावल तालुक्यांत खालीलपैकी कोणते पीक सर्वात महत्वाचे पीक आहे ?

(1) कापूस (2) ज्वारी (3) भुइमूग (4) केळी

Which of the following crops is the most important crop in Raver and Yawal Tahasils in Jalgaon district ?

(1) Cotton (2) Jawar (3) Groundnut (4) Banana

---

146. खालीलपैकी चंद्रपूर जिल्ह्यातील कोणती आदिवासी जमात केंद्र शासनाने अतिमागास जमात म्हणून जाहिर केली ?

(1) कोळंब (2) माडिया गोंड (3) परधान (4) वरील सर्व

Which of the following tribal groups of Chandrapur district has been declared as the most backward tribal group ?

(1) Kolamb (2) Madia Gond (3) Pardhan (4) All the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

147. महाराष्ट्रातील मृदा-संपत्ती बाबत पुढील विधाने पहा.
(A) जांभा मृदा मोठ्या प्रमाणात पूर्व कोकणात आढळते.
(B) गाळाची मृदा मोठ्या प्रमाणात अकोला आणि अमरावती येथे आढळते.
(C) जांभा मृदा मोठ्या प्रमाणात पूर्व गडचिरोलीत आढळते.
(D) काळी मृदा मोठ्या प्रमाणात गोंदिया आणि भंडारा येथे आढळते.
कोणती विधाने बरोबर आहेत ?
(1) (A) आणि (B) (2) (B) आणि (D)
(3) (A) आणि (C) (4) (D) आणि (A)

Consider the following statements about soil resources of Maharashtra :
(A) Laterite soils are largely found in Eastern Konkan
(B) Alluvial soils are largely found in Akola and Amravati
(C) Laterite soils are largely found in Eastern Gadchiroli
(D) Black soils are largely found in Gondia and Bhandara
Which of the these statements are correct ?
(1) (A) and (B) (2) (B) and (D) (3) (A) and (C) (4) (D) and (A)

---

148. **जोड्या लावा :**

यादी - I (नदी)	**यादी - II (उपनदी)**
(a) भीमा	(i) वैनगंगा
(b) गोदावरी	(ii) कोयना
(c) कृष्णा	(iii) इंद्रायणी
(d) तापी	(iv) गिरणा

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

Match the following :

List - I (River)	**List - II (Tributary)**
(a) Bhima	(i) Vainganga
(b) Godavari	(ii) Koyna
(c) Krishna	(iii) Indrayani
(d) Tapi	(iv) Girna

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(iii)	(i)	(ii)	(iv)
(2)	(iv)	(ii)	(i)	(iii)
(3)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)
(4)	(iii)	(ii)	(i)	(iv)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

149. जोड्या लावा :

	यादी - I (शिखरे)		यादी - II (प्रदेश)
(a)	कर्नाळा	(i)	इगतपुरी
(b)	तुंगी	(ii)	पनवेल
(c)	नवरा	(iii)	नाशिक
(d)	लिंगाणा	(iv)	रायगड

पर्यायी उत्तरे :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

Match the following :

	List - I (Peaks)		List - II (Region)
(a)	Karnala	(i)	Igatpuri
(b)	Tungi	(ii)	Panvel
(c)	Navara	(iii)	Nasik
(d)	Lingana	(iv)	Raigad

Answer options

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(ii)	(iii)	(i)	(iv)
(3)	(iv)	(ii)	(iii)	(i)
(4)	(i)	(iii)	(ii)	(iv)

150. खालील शिखरांचा उंचीप्रमाणे उतरता क्रम लावा -

(1) अस्तंभा, साल्हेर, त्र्यंबकेश्वर, महाबळेश्वर

(2) साल्हेर, महाबळेश्वर, अस्तंभा, त्र्यंबकेश्वर

(3) महाबळेश्वर, अस्तंभा, साल्हेर, त्र्यंबकेश्वर

(4) त्र्यंबकेश्वर, साल्हेर, महाबळेश्वर, अस्तंभा

Arrange the following peaks in descending order of their heights :

(1) Astambha, Salher, Trimbakeshwar, Mahabaleshwar

(2) Salher, Mahabaleshwar, Astambha, Trimbakeshwar

(3) Mahabaleshwar, Astambha, Salher, Trimbakeshwar

(4) Trimbakeshwar, Salher, Mahabaleshwar, Astambha

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

151. खालीलपैकी कोणते रेल्वे स्टेशन सुरत-भुसावळ मार्गावरील सर्वात महत्वाचे रेल्वे स्टेशन आहे ?

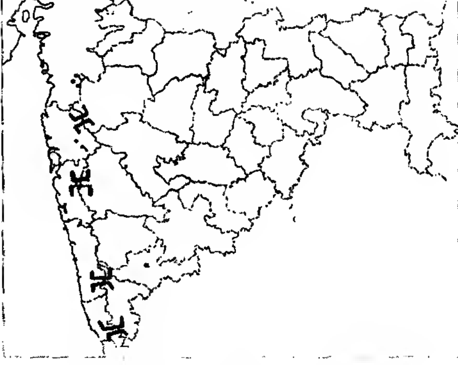
(1) नंदूरबार (2) धुळे (3) चाळीसगाव (4) वरीलपैकी एकही नाही

Which one of the following railway stations is the most important on Surat - Bhusawal railway route ?

(1) Nandurbar (2) Dhule (3) Chalisgav (4) None the above

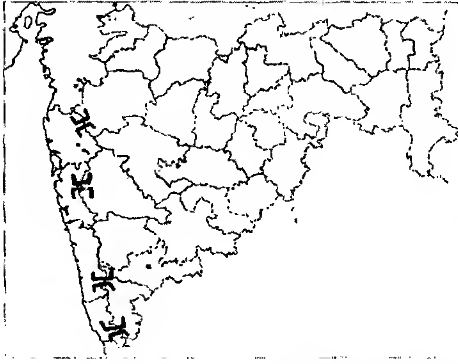
152. खाली दिलेल्या महाराष्ट्राच्या नकाशात चार घाट दाखविले आहेत. त्यांचा खाली दिलेला दक्षिणे कडून उत्तरेकडें कोणता क्रम **बरोबर** आहे ?

(1) थळघाट, बोरघाट, अंबोली, आंबा (2) अंबोली, अंबा, थळघाट, बोरघाट

(3) अंबोली, अंबा, बोरघाट, थळघाट (4) अंबा, अंबोली, थळघाट, बोरघाट

In the following map of Maharashtra four ghats are shown which of the following order from south to north is correct :

(1) Thal ghat, Bor ghat, Amboli, Amba (2) Amboli, Amba, Thal ghat, Bor ghat

(3) Amboli, Amba, Bor ghat, Thal ghat (4) Amba, Amboli, Thal ghat, Bor ghat

---

153. महाराष्ट्रातील आदिवासींचा जिल्हा म्हणून कुठल्या जिल्ह्याला ओळखले जाते ?

(1) धुळे (2) नंदूरबार (3) मालेगांव (4) गडचिरोली

Which district is known as the 'Adivasi' District of Maharashtra ?

(1) Dhule (2) Nandurbar (3) Malegaon (4) Gadchiroli

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

154. महाराष्ट्र राज्यात ठाणे जिल्ह्यात किती महानगरपालिका आहेत ?

(1) 3 (2) 5 (3) 7 (4) 9

How many Muncipal Corporations are there in Thane District ?

(1) 3 (2) 5 (3) 7 (4) 9

---

155. खालीलपैकी कोण-कोणत्या पाणीवाटप तंट्यामध्ये महाराष्ट्र राज्य सहभागी आहे ?

(A) कृष्णा नदी पाणी वाटप तंटा

(B) गोदावरी नदी पाणी वाटप तंटा

(C) नर्मदा नदी पाणी वाटप तंटा

(D) कावेरी नदी पाणी वाटप तंटा

(1) (B) आणि (A) (2) (A) आणि (D)

(3) (A) आणि (C) (4) (A), (B), (C) आणि (D)

Which of the following water disputes included Maharashtra ?

(A) The Krishna river water dispute

(B) The Godavari river water dispute

(C) The Narmada river water dispute

(D) The Kaveri river water dispute

(1) (B) and (A) (2) (A) and (D)

(3) (A) and (C) (4) (A), (B), (C) and (D)

---

156. खालीलपैकी कोणती एक जोडी बरोबर जुळत नाही ?

	महामार्ग		**त्यावर स्थित शहरे**
(1)	NH - 3	-	नाशिक
(2)	NH - 4	-	सातारा
(3)	NH - 6	-	नागपूर
(4)	NH - 8	-	अहमदनगर

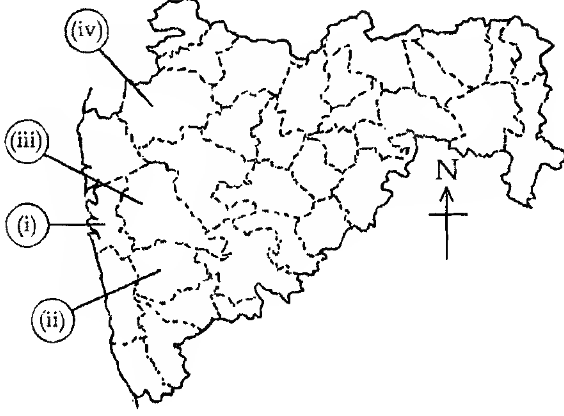
Which of the following pairs is not correctly matched ?

	National Highways	-	**Cities Located On**
(1)	NH - 3	-	Nashik
(2)	NH - 4	-	Satara
(3)	NH - 6	-	Nagpur
(4)	NH - 8	-	Ahmednagar

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

157. महाराष्ट्राच्या नकाशामध्ये (i), (ii), (iii) आणि (iv) किल्यांची ठिकाणे दाखविलेली आहेत, खाली दिलेल्या नावांबरोबर जोडी लावा :

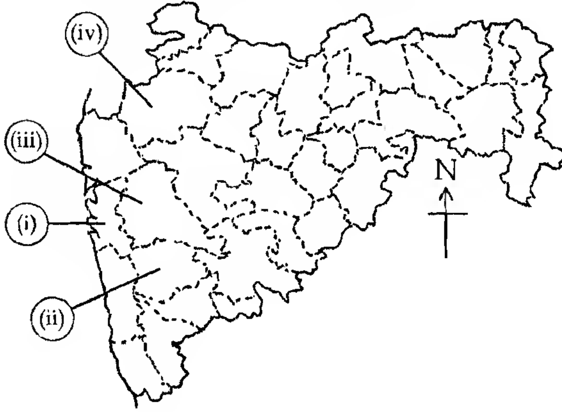

(a) रायगड (b) प्रतापगड (c) ब्रम्हगिरी (d) राजगड

सांकेतिक :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

The outline map given shows 'Forts' of Maharashtra (i), (ii), (iii) and (iv). Match them with their locations.

(a) Raigad (b) Pratapgad (c) Brahmagiri (d) Rajgad

Codes :

	(a)	(b)	(c)	(d)
(1)	(i)	(ii)	(iii)	(iv)
(2)	(iv)	(iii)	(ii)	(i)
(3)	(i)	(ii)	(iv)	(iii)
(4)	(ii)	(i)	(iii)	(iv)

158. खालीलपैकी कोणत्या थंड हवेच्या ठिकाणी टॉय ट्रेनने पोहोचू शकता ?

(1) लोणावळा (2) खंडाळा (3) महाबळेश्वर (4) माथेरान

Which of the following Hill stations can be approached by a Toy Train ?

(1) Lonavala (2) Khandala (3) Mahabaleshwar (4) Matheran

---

159. सातारा जिल्ह्यातील खालीलपैकी कोणते शहर निवासी शाळांमुळे शैक्षणिक केंद्र म्हणून ओळखले जाते ?

(1) पाटण (2) वाई (3) पांचगणी (4) महाबळेश्वर

Which one of the following towns in Satara district is known as educational centre for residential schools ?

(1) Patan (2) Wai (3) Panchgani (4) Mahabaleshwar

---

160. खालीलपैकी कोणते शहर बावन्न दरवाजांचे शहर म्हणून ओळखले जाते ?

(1) औरंगाबाद (2) अहमदनगर (3) नागपूर (4) मुंबई

Which city is known as a city of fiftytwo doors ?

(1) Aurangabad (2) Ahmednagar (3) Nagpur (4) Mumbai

---

161. मुंबई शहराची वाढती प्रगती पाहुन __________ चे संपादक रॉबर्ट नाईट ह्यांने आपल्या वर्तमान पत्राचे नाव बदलून 'टाईम्स ऑफ इंडिया ठेवले'

(1) बॉम्बे गॅझेट (2) बॉम्बे कुरीयर

(3) बॉम्बे टाईम्स (4) बॉम्बे स्टँडर्ड

Seeing the rapid growth of Mumbai, the editor of __________ Robert Knight changed the name of his news paper to Times of India.

(1) Bombay Gazette (2) Bombay Courier

(3) Bombay Times (4) Bombay Standard

---

162. 'प्रार्थना समाज' ही महाराष्ट्रातील पहिली संघटीत समाज सुधारणा चळवळ या चळवळीचे अगदी सुरुवातीचे सभासद म्हणजे, तीन तर्डखडकर बंधू. त्यातील दोन दादोबा व आत्माराम तर तिसरे बंधू कोण होते ?

(1) बाळकृष्ण (2) श्यामलाल कृष्ण (3) भास्कर (4) वासूदेव

'Prarthana Samaj' was the first organized social reform movement of Maharashtra of which the three Tarkharakar brothers were the early members Dadoba and Atmaram were first two ! Name the third Tarkhadkar brother !

(1) Balakrishna (2) Shyamlal Krishna (3) Bhaskar (4) Vasudev

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

163. विद्यार्थ्यांनी हिंसेचा मार्ग अवलंबला. त्यांनी सरकारी इमारतींवर हल्ला केला. जी. आय.पी व बी.बी.व सी. आय. च्या रेल्वे रूळांवर परिणाम झाला. माटुंगा स्टेशन वर हल्ला केला व परळ येथे जन आंदोलन केले.

ह्या घटना खालीलपैकी कोणत्या आंदोलनाच्या होत्या ?

(1) असहकार आंदोलन (2) सविनय कायदेभंग

(3) चले जाव आंदोलन (4) वरील तिन्हीं.

Students took to violence. They attacked government buildings. G. I. P. and B. B and C. I. railway lines got affected. Matunga station was attacked and there were demonstrations at Parel.

To which movement do these events belong ?

(1) Non-cooperation movement (2) Civil disobedience movement

(3) Quit India movement (4) All the three

---

164. खालीलपैकी कोणता उद्योग धंदा हा महाराष्ट्राचा प्रमुख उद्योग धंदा मानला जातो, ज्यामुळे इंग्रजांच्या काळात राज्याच्या आर्थिक सुबत्तेस हातभार लागला ?

(1) जहाज बांधणी उद्योग (2) कापूस / कापड उद्योग

(3) लोह आणि पोलाद उद्योग (4) साखर उद्योग

Which industry of the following is regarded as the prime industry of Maharashtra, which contributed to the economic prosperity of the state during the British rule ?

(1) Ship building Industry (2) Cotton Textile Industry

(3) Iron and Steel Industry (4) Sugar Industry

---

165. 1929 च्या आर्थिक महामंदी नंतर ब्रिटिश सरकारने साखर व कापड उद्योगांना संरक्षण का दिले ?

(1) राष्ट्रीय सभेच्या सततच्या टिकेमुळे.

(2) जेणेकरुन स्वदेशी चळवळीला आळा बसेल.

(3) जेणेकरुन शेतकरी डाव्या संघटनेंकडे आकृष्ट होणार नाहीत.

(4) भारतीय भांडवलदारांना गुंतवणुकीपासुन दूर ठेवायचे होते.

Why did the British government extend protection to sugar and cotton industries after the economic depression of 1929 ?

(1) due to continous criticism from the Congress

(2) to stop the spread of Swadeshi movement

(3) to keep peasants away from Leftist organisations

(4) to keep Indian capitalists away from investments

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

166. 1902 मध्ये इंपिरीयल लेजिस्लेटिव कॉन्सीलचे लोकनियुक्त सभासद कोण झाले ?

(1) गोपाल कृष्ण गोखले
(2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
(3) महात्मा गांधीजी
(4) लोकमान्य टिळक

In 1902 who was appointed member of the "Imperial Legislative Council" ?

(1) Gopal Krishna Gokhale
(2) Dr. Babasaheb Ambedkar
(3) Mahatma Gandhiji
(4) Lokmanya Tilak

---

167. खालीलपैकी गुलामगीरी आणि अस्पृश्यांची कैफीयत याचे लेखक कोण ज्यांना थॉमस पेन याच्या 'राईटस् ऑफ मॅन' या पुस्तकातील विचारांनी प्रभावित केले होते ?

(1) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
(2) छत्रपती शाहू महाराज
(3) महात्मा ज्योतिबा फुले
(4) विठ्ठल रामजी शिंदे

Who among the following is the author of 'Gulamgiri and Asprishyanchi Kaifiyat' who was influenced by the thoughts of Thomas Paine expressed in his book "Rights of man" ?

(1) Dr. Babasaheb Ambedkar
(2) Chhatrapati Shahu Maharaj
(3) Mahatma Jyotiba Phule
(4) Vitthal Ramji Shinde

---

168. जहाल पक्षाने आपले ध्येय साध्य करण्याकरिता कोणत्या साधनाचा अवलंब केला ?

(1) राष्ट्रीय शिक्षण - मोर्चा - स्वदेशी
(2) स्वदेशी - आंदोलन - क्रांती
(3) बहिष्कार - आंदोलन - मोर्चा
(4) बहिष्कार - स्वेदशी - राष्ट्रीय शिक्षण

Which sources were used by Jahal Party to achieve their target ?

(1) National Education - Procession - Swadeshi
(2) Swadeshi - Andolan - Kranti
(3) Bahiskar - Andolan - Procession
(4) Bahiskar - Swadeshi - National Education

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

169. (A) न्यायमूर्ती म.गो. रानडे ह्यांनी हातमाग उद्योगाला प्रोत्साहन दिले नाही.

(B) न्यायमूर्ती म.गो. रानडे ह्यांनी स्वदेशी चा पुरस्कार केला.

(1) (A) व (B) ही दोन्ही विधाने बरोबर आहेत.

(2) (A) व (B) ही दोन्ही विधाने चूक आहेत.

(3) (A) हे विधान चूक आहे, (B) विधान बरोबर आहे.

(4) (B) हे विधान चूक आहे, (A) विधान बरोबर आहे.

(A) Justice M.G. Ranade did not favour handicraft industry.

(B) Justice M.G. Ranade promoted Swadeshi.

(1) Both (A) and (B) are correct statements

(2) Both (A) and (B) are wrong statements

(3) (A) is wrong, (B) is correct statement

(4) (B) is wrong, (A) is correct statement

---

170. स्वराज्य चळवळीत लोकमान्य टिळकांची पुढीलपैकी कोणत्या नावाने हेटाळणी केली जात असे.

(1) अस्पृश्यांचे पुढारी (2) मराठ्यांचे पुढारी

(3) तेल्या-तांबोळ्यांचे पुढारी (4) गरीबांचे पुढारी

During the Swaraja movement Lokmanya Tilak was often taunted as being a :

(1) Leader of untouchables (2) Leader of Marathas

(3) Leader of Teli-Tambolis (4) Leader of the poor

---

171. दादाभाई नौरोजी हे __________ वर्तमानपत्राचे संपादक होते.

(1) बॉम्बे समाचार (2) जाम-ए-जमशेद

(3) अखबार-ए-सौदागर (4) रास्त गोफ्तार

Dadabhai Naoroji was the editor of _________ news paper.

(1) Bombay Samachar (2) Jam-E-Jamshed

(3) Akhbar-E-Saudagar (4) Rast Goftar

---

172. 'हिंदी लोक हिंदुस्थानात जगतील परंतु आम्हाला हिंदुस्तानावर जगावयाचे आहे, असे वक्तव्य कोणाचे ?

(1) भारतमंत्री लॉर्ड कर्झन (2) भारमंत्री मॉंटेग्यू

(3) भारतमंत्री बर्कनहड (4) भारतमंत्री माउटबॅटन

Who said "Hindi people will live in Hindustan, But we want to live on Hindustan" ?

(1) Indian minister Lord Kurzon (2) Indian minister Montague

(3) Indian minister Berkanhed (4) Indian minister Mountbaten

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

173. ''सर्वसाक्ष जगत्पती/त्याला नको मध्यस्थी/'' हे कोणाच्या धर्मविचारातील प्रमुख सूत्र होते ?

(1) लोकमान्य टिळक (2) राजा राममोहन रॉय
(3) महात्मा ज्योतिबा फुले (4) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर

Sarvasakshi Jagtpati/Tyala Nako Madhyasti was the main principle of religious thoughts of :

(1) Lokmanya Tilak (2) Raja Ram Mohan Roy
(3) Mahatma Jyotiba Phule (4) Dr. Babasaheb Ambedkar

---

174. प्राथमिक शिक्षणावर माझा भर आहे, तरी माध्यमिक व उच्च शिक्षणाकडे माझे लक्ष कमी नाही, असे कोण म्हणाले ?

(1) महात्मा ज्योतिबा फुले (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
(3) छ. शाहू महाराज (4) राजा राममोहन रॉय

Who said that "I lay emphasis on primary Education but, I don't ignore secondary and higher Education" ?

(1) Mahatma Jyotiba Phule (2) Dr. Babasaheb Ambedkar
(3) Chatrapati Shahu Maharaj (4) Raja Ram Mohan Roy

---

175. ज्या सुशिक्षितांनी सुरुवातीचा काळात पंडीता रमाबाईंना प्रोत्साहित केले, ते नंतर टीका करु लागले कारण -

(1) पंडीता स्वताची मते अत्यंत निर्भिडपणे मांडू लागल्या.
(2) त्यांनी प्रचलीत समाज व्यवस्थेला आव्हान दिले.
(3) त्यांनी ख्रिस्ती धर्माचा स्विकार व प्रसार केला.
(4) त्यांनी शारदा सदन सुरु केले.

The educated people who earlier encouraged Pandita Ramabai, later criticised her because :

(1) She boldly started putting forth her views
(2) She challenged the existing social system
(3) She accepted and preached Christianity
(4) She opened Sharda Sadan

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

176. जून 22, 1897 रोजी आरोग्य अधिकारी वॉल्टर रँड आणि एच. आयर्स्टिन यांना पुणे येथे चाफेकर बंधूनी का मारले ?
(1) मुंबई प्रांतात भारतीयांच्या विरोधात कूप्रसिद्ध उपाय योजना करण्यामुळे.
(2) मुंबई सरकारला भारतीयांच्या विरोधात खोटे रिपोर्ट पाठवणे यामुळे.
(3) प्लेगच्या साथीचे नियंत्रण करण्यात पुणे येथे वापरण्यात आलेल्या जाचक उपाययोजनामुळे
(4) भारतीयांना कुठल्याही चौकशी शिवाय अटक करण्यामुळे.

Why were the health officer Walter Rand and H.Ayerst were shot dead at Pune by Chapekar brothers on June, 22nd, 1897.
(1) For his unpopular measures against the Indians in Bombay Presidency
(2) For sending false report against the Indians to the Bombay Government
(3) For undertaking agressive Plague control measures in Pune during plague epidemic
(4) For arresting Indian's without trial.

---

177. हंटर आयोगाचे प्रमुख डॉ. विल्यम हंटर यांच्या मते __________ च्या तोडीची एक ही शाळा हिंदुस्तानात नव्हती.
(1) शारदा सदन (2) हुजुर पागा
(3) नूतन मराठी विद्यालय (4) न्यू इंग्लिश स्कूल

Dr. Willian Hunter, the head of Hunter commission said that there was no other school as good as __________ in Hindusthan.
(1) Sharda Sadan (2) Hujurpaga
(3) Nutan Marathi Vidyalaya (4) New English School

---

178. 1942 च्या "चलेजाव आंदोलनाचे" महाराष्ट्रातील पुढील पैकी कोणते शहर आंदोलनाचे केंद्र बनले होते ?
(1) नागपूर (2) पुणे (3) मुंबई (4) रत्नागिरी

Which of the following cities of Maharashtra became the centre of "Quit India" movement in 1942 ?
(1) Nagpur (2) Pune (3) Mumbai (4) Ratnagiri

---

179. कोणत्या समाज सुधारक व्यक्तीच्या प्रोत्साहनामुळे नारायण लोखंडे याने मुंबईच्या गिरणी कामगारांची 'मिल हँड असोशिएशन सोसायटी' नावाची संघटना स्थापन केली.
(1) वि.दा. सावरकर (2) डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर
(3) महात्मा ज्योतिबा फुले (4) महात्मा गांधी

Which social reformer encouraged Narayan Lokhande to establish Mumbai Mill Labourers "Mill hand Association Society" ?
(1) V.D. Sawarkar (2) Dr. Babasaheb Ambedkar
(3) Mahatma Jyotiba Phule (4) Mahatma Gandhi

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

180. लोकमान्य टिळकांच्या तुरुंगवासाच्या काळात __________ ह्या दोघांनी टिळकांची वृत्तपत्रे सांभाळली.
(1) न.चि.केळकर व कृष्णाजी खाडिलकर (2) ज.स. करंदीकर व न.चि. केळकर
(3) जयंतराव टिळक व दा.वि. गोखले (4) ग.वि. केतकर व जयंतराव टिळक

When Lokmanya Tilak was under arrest __________ managed his newspapers.
(1) N.C. Kelkar and Krishnaji Khadilkar (2) J.S. Karandikar and N.C. Kelkar
(3) Jayantrao Tilak and D.V. Gokhale (4) G.V. Ketkar and Jayantrao Tilak

181. ब्रिटिश सरकारने ब्राम्हणेत्तर संघटना व मुसलमान संघटना ह्यांना का प्रोत्साहित केले?
(1) दोन्ही संघटना अहिंसावादी होत्या.
(2) बहुतेक सदस्यांची सरकार वर निष्ठा होती.
(3) राष्ट्रीय सभा (काँग्रेस) ला आव्हान.
(4) त्यांची संख्या जास्त होती.

Why did the British government encourage non-Brahmin and Muslim organisations ?
(1) Both were non-violent organisations
(2) Most of the members were loyal to the government
(3) To challenge the congress
(4) Their number was large

182. मुंबई इलाख्यातील रयतवारी पद्धतीमध्ये इ.स. 1836 साली सुधारणा झाल्यानंतर पुढील बदल घडला.
(1) शेतकऱ्यांचा छळ केला
(2) जमिनदारांना आर्थिक मदत दिली
(3) जमिन महसूलाची मागणी वाढली
(4) जमिन कसणाऱ्याकडून घेण्यात येणाऱ्या जमिन महसूलाची मागणी कमी केली.

The Rayatwari system reforms of 1836 in the Bombay Presidency resulted in :
(1) exploitation of the Peasants.
(2) Financial help for Zamindars.
(3) The land revenue demand was increased.
(4) The land revenue demand from each cultivator was reduced.

183. 'डोंगरीच्या तुरुंगातील 101' दिवस हे पुस्तक कोणी लिहिले?
(1) डॉ. बाबसाहेब आंबेडकर (2) महात्मा ज्योतिबा फुले
(3) लोकमान्य टिळक (4) गोपाळ गणेश आगरकर

Who wrote "101 Day's in Dongri prison" ?
(1) Dr. Babasaheb Ambedkar (2) Mahatma Jyotiba Phule
(3) Lokmanya Tilak (4) Gopal Ganesh Agarkar

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

184. महिलांच्या उच्च शिक्षणाला प्रोत्साहन देण्यासाठी महर्षी कर्वे ह्यांनी इ.स. 1930 मध्ये सुरु केलेले मुंबईतील विश्वविद्यालय (विद्यापीठ) पुढीलपैकी कोणत्या नावाने ओळखले जाते ?

(1) बॉम्बे युर्निव्हसिटी
(2) महिला शिक्षण संस्था
(3) श्रीमती नाथीबाई दामोदर ठाकरसी
(4) महिला हायस्कूल

For promoting higher education among women Maharshi Karve started University at Bombay in 1930, which is known as _________.

(1) Bombay university
(2) Mahila Sikshan Sanstha
(3) Shrimati Nathibai Damodar Thakersey
(4) Mahila high school

---

185. महात्मा ज्योतिबा फुले हे 'माझे तिसरे गुरु' असे डॉ. बाबासाहेब आंबेडकर कशामुळे म्हणतात ?

(1) भारताला स्वातंत्र्य मिळवून देण्यासाठी मदत केली म्हणून.
(2) क्रांती घडवून आणण्यासाठी मदत केली म्हणून.
(3) अस्पृश्य समाजावर अन्याय होत होता त्या विरुद्ध आवाज उठविला म्हणून
(4) महात्मा ज्योतिबा फुलेनी मुलींची शाळा काढली म्हणून

Why did Dr. Babasaheb Ambedkar say that Mahatma Jyotiba Phule was his "Third Guru" ?

(1) As he helped in getting Freedom.
(2) Helped in bringing about change.
(3) As he stood against the injustice inflicted upon the untouchables.
(4) Mahatma Phule opened school for girls.

---

186. कलम 3 संदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान अप्रस्तुत ठरते ?

(A) कलम 3 नुसार संसद एका राज्यातून भूप्रदेश अलग करून नवे राज्य निर्माण करू शकते.
(B) संसद राज्यांच्या सीमा व नाव बदलू शकते.
(C) नवीन राज्य निर्माण करण्याबाबतचे विधेयक केवळ राष्ट्रतींच्या पूर्वशिफारशीनेच संसदेत सादर करता येते.
(D) अशा प्रकारच्या विधेयकासंदर्भात राज्य विधीमंडळाचा सल्ला स्वीकारणे बंधनकारक आहे.

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

Which of the following statements is wrong about article 3 ?

(A) Under article 3, Parliament can carve out a new state out of the existing state.
(B) Parliament can alter boundaries and names of states.
(C) The Bills seeking creation of new state can be tabled in the parliament only with prior permission of the President.
(D) It is obligatory to accept the advice of the state assembly concerned on such a bill !

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

187. राष्ट्रपतींच्या निवडणूकीत मतदान करण्यासाठी मुख्यमंत्री अपात्र ठरतो _________ .

(A) जर तो स्वत: उमेदवार असेल.

(B) जर त्याने बहुमत सिद्ध केले नसेल.

(C) जर तो राज्यविधिमंडळाच्या वरिष्ठ गृहाचा सदस्य असेल.

(D) जर तो काळजीवाहू मुख्यमंत्री असेल.

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

Chief minister of a state in India is not eligible to vote in the Presidential election if _________.

(A) He himself is a candidate

(B) He is yet to prove his majority

(C) He is a member of the upper house of the state legislature

(D) He is a caretaker chief minister

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

---

188. खालीलपैकी कोणत्या कायद्याचा समावेश प्रतिबंधात्मक स्थानबद्धता कायद्यात होत नाही ?

(1) टाडा (2) नासा (3) रासुका (4) मिसा

Which of the following Acts is not included in the Preventive Detention Acts ?

(1) TADA (2) NASA (3) NSA (4) MISA

---

189. भारतीय राज्यघटनेच्या IV थ्या विभागात 42 व्या घटनादुरुस्तीनुसार खालीलपैकी कोणती उपकलमे समाविष्ट करण्यात आली ?

(a) कलम 39 - A - समान न्याय आणि मोफत कायदेविषयक सहाय्य.

(b) कलम 43 - A - उद्योगांच्या व्यवस्थापनात कामगाराना सहभाग

(c) कलम 48 - A - पर्यावरणात सुधारणा आणि जंगले व वन्यजीव यांचे संरक्षण

(1) फक्त (a) (2) फक्त (b) आणि (c)

(3) फक्त (a) आणि (c) (4) वरील सर्व

By Forty second Amendment which of the following sub-articles was included in part IV of the constitution of India ?

(a) Art, 39 - A - Equal Justice and free legal aid.

(b) Art, 43 - A - Participation of workers in management of industries

(c) Art, 48 - A - Protection and improvement of environment and safeguarding of Forests and Wildlife.

(1) only (a) (2) only (b) and (c)

(3) only (a) and (c) (4) all the above

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

190. खालील विधाने विचारात घ्या :

(a) भारतीय संविधानाने ब्रिटीश संसदीय प्रारूपाचे अनुकरण केले आहे.

(b) भारतात संविधान सर्वश्रेष्ठ आहे, संसद नव्हे.

(c) भारतातील न्यायालयांना संसदेने पारित केलेल्या कायद्याची संविधानिकता तपासण्याची सत्ता प्राप्त नाही.

वरीलपैकी कोणती विधाने बरोबर आहेत ?

(1) फक्त (a) (2) (a) व (b) (3) (a) व (c) (4) (a), (b) आणि (c)

Consider the statements :

(a) Indian constitution closely follows the British Parliamentary model.

(b) In India the constitution is supreme, not the Parliament.

(c) Indian courts have no power to judge the constitutionality of the law passed by the Parliament.

Which of the above statements are correct ?

(1) only (a) (2) (a) and (b) (3) (a) and (c) (4) (a), (b) and (c)

---

191. संसदेच्या दोन्ही सभागृहांची संयुक्त बैठक हे तत्व ________ च्या राज्यघटनेवरून स्वीकारले गेले.

(1) अमेरिका (2) ऑस्ट्रेलिया (3) जर्मनी (4) फ्रान्स

The principle of a Joint Session of both the Houses of parliament has been accepted from the Constitution of ________.

(1) America (2) Australia (3) Germany (4) France

---

192. खालीलपैकी कोणते संविधानाचे कलम भारतीय नागरिकांच्या मूलभूत कर्तव्याशी संबंधीत आहे ?

(1) कलम 21 - A (2) कलम 39 (B)

(3) कलम 51 - A (4) कलम 49 - C

Which of the following Articles of the Constitution is related with the Fundamental Duties of the Indian citizens ?

(1) Article 21 - A (2) Article 39 (B)

(3) Article 51 - A (4) Article 49 - C

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

193. भारतीय राज्यघटनेच्या संदर्भानुसार खालीलपैकी कोणती जोडी योग्य नाही ?

(1) पोलीस - राज्यसूची
(2) जंगल - समवर्तीसूची
(3) रेल्वे - केंद्रसूची
(4) विवाह व घटस्फोट - राज्यसूची

With reference to the Constitution of India, which one of the following pairs does not match correctly ?

(1) Police - State list
(2) Forest - Con-current list
(3) Railway - Union list
(4) Marriage and divorce - State list

---

194. खालीलपैकी कोणते वाक्य चुकीचे आहे ?

(1) घटना समितीची पहिली सभा 9 डिसेंबर 1948 रोजी झाली.
(2) 26 नोव्हेंबर 1949 रोजी घटना समितीने भारताची राज्यघटना स्वीकृत केली.
(3) 26 जानेवारी 1950 रोजी भारताची राज्यघटना अंमलात आली.
(4) राज्यघटना तयार करण्यासाठी घटनासमितीला 2 वर्षे 11 महिने व 17 दिवस म्हणजे जवळपास तीन वर्ष लागले.

Point out the incorrect statement :

(1) The first meeting of the constituent Assembly was held on 9th December 1948.
(2) Indian constitution was adopted by the constitutional Assembly on November 26, 1949.
(3) Indian constitution came into force on January 26, 1950.
(4) Constituent Assembly took 2 years, 11 months and 17 days i.e. nearly three years to finalise the constitution.

---

195. 42 व्या घटनादुरुस्तीनंतर भारताचे केलेले वर्णन असे :

(1) सार्वभौम समाजवादी प्रजासत्ताक गणराज्य
(2) सार्वभौम समाजवादी धर्मनिरपेक्ष प्रजासत्ताक गणराज्य
(3) सार्वभौम प्रजासत्ताक गणराज्य
(4) प्रजासत्ताक गणराज्य

After the 42nd amendment how is India described ?

(1) Sovereign Socialist Democratic Republic
(2) Sovereign Socialist Secular Democratic Republic
(3) Sovereign Democratic Republic
(4) Democratic Republic

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

196. खालीलपैकी कोणती राज्यघटनेची मुलभूत वैशिष्टये समजता येतील ?

(a) राज्यघटनेचे सर्वश्रेष्ठत्व

(b) न्यायालयिन पुनर्विलोकन

(c) कल्याणकारी राज्य

(d) घटनादुरुस्ती बाबतचे संसदेचे मर्यादित अधिकार

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b)

(3) (a), (b), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

Which of the following is/are the basic features of the Constitution ?

(a) Supremacy of the Constitution

(b) Judicial review

(c) Welfare state

(d) Limited powers of the parliament to amend the Constitution

(1) (a), (b), (c) (2) (a), (b)

(3) (a), (b), (d) (4) (a), (b), (c), (d)

---

197. समान नागरी कायदा निर्माण न होण्यामागील कारणे पुढीलप्रमाणे.

(a) स्वधर्माचा अवाजवी अभिमान (b) परधर्मियांबाबतची साशंकता

(c) राजकीय इच्छाशक्तीचा अभाव (d) राष्ट्रीय ऐक्यभावनेचा अभाव

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (c), (d) (4) (a), (d)

What are the reasons for the Uniform Civil Code not getting framed ?

(a) Excessive pride about one's religion (b) Suspicion about other religions

(c) Lack of political will (d) Lack of feeling of national unity

(1) (a), (b) (2) (b), (c) (3) (c), (d) (4) (a), (d)

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

198. मूलभूत कर्तव्यांच्या संदर्भात खालील विधानांचा विचार करा.

(a) मूलभूत कर्तव्ये नागरिकांना शिक्षित करण्याची भूमिका बजावतात.
(b) हक्क कर्तव्यांसोबत निगडित असलेच पाहिजेत.
(c) कर्तव्ये स्वत:हून लागू होत नाहीत.
(d) अशा प्रकारची कर्तव्ये साधारणत: पाश्चात्य उदारवादी देशांच्या राज्यघटनेत आढळतात.

वरीलपैकी कोणते विधान/विधाने **चुकीची** आहेत ?

(1) फक्त (a) आणि (c) (2) फक्त (b) आणि (d)
(3) फक्त (b), (c) आणि (d) (4) फक्त (d)

Consider the following statements in respect of Fundamental duties ?

(a) Fundamental duties perform an educative role.
(b) The rights must be reconciled with the duties.
(c) The duties are not self executing.
(d) Such duties are generally found in the constitutions of Western liberal countries.

Which of the statements given above is/are **incorrect** ?

(1) only (a) and (c) (2) only (b) and (d)
(3) only (b), (c) and (d) (4) only (d)

---

199. भारतीय राज्यघटनेत समानतेचा हक्क पाच कलमांमध्ये मान्य केलेला आहे ती कलमे कोणती ?

(1) कलम 13 ते 17 (2) कलम 14 ते 18
(3) कलम 15 ते 19 (4) कलम 16 ते 20

Which five articles of the Indian constitution, guarantee Right to Equality ?

(1) Article 13 to 17 (2) Article 14 to 18
(3) Article 15 to 19 (4) Article 16 to 20

---

200. मूलभूत हक्कासंदर्भात खालीलपैकी कोणते विधान अयोग्य आहे ?

(A) मूलभूत हक्क हे अनिर्बंध आहेत.
(B) संसद त्यामध्ये दुरुस्ती करू शकते.
(C) संसद त्यांवर मर्यादा घालू शकते.
(D) ते समर्थनीय आहेत.

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

Which of the following statements is incorrect about the fundamental rights ?

(A) Fundamental rights are absolute in nature.
(B) Parliament can amend them.
(C) Parliament can impose restrictions on them.
(D) They are justifiable.

(1) (A) (2) (B) (3) (C) (4) (D)

-oOo-

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK

सूचना — (पृष्ठ 1 वरून पुढे....)

(8) प्रश्नपुस्तिकेमध्ये विहित केलेल्या विशिष्ट जागीच कच्चे काम (रफ वर्क) करावे. प्रश्नपुस्तिकेव्यतिरिक्त उत्तरपत्रिकेवर वा इतर कागदावर कच्चे काम केल्यास ते कॉपी करण्याच्या उद्देशाने केले आहे, असे मानले जाईल व त्यानुसार उमेदवारावर शासनाने जारी केलेल्या "परीक्षांमध्ये होणाऱ्या गैरप्रकारांना प्रतिबंध करण्याबाबतचे अधिनियम-82" यातील तरतुदीनुसार कारवाई करण्यात येईल व दोषी व्यक्ती कमाल एक वर्षाच्या कारावासाच्या आणि/किंवा रुपये एक हजार रकमेच्या दंडाच्या शिक्षेस पात्र होईल.

(9) सदर प्रश्नपत्रिकेसाठी आयोगाने विहित केलेली वेळ संपल्यानंतर उमेदवाराला ही प्रश्नपुस्तिका स्वत:बरोबर परीक्षाकक्षाबाहेर घेऊन जाण्यास परवानगी आहे. **मात्र परीक्षा कक्षाबाहेर जाण्यापूर्वी उमेदवाराने आपल्या उत्तरपत्रिकेचा भाग-1 समवेक्षकाकडे न विसरता परत करणे आवश्यक आहे.**

नमुना प्रश्न

प्र. क्र. 201. सतीची चाल नष्ट करण्यासाठी कोणी मूलत: प्रयत्न केले?

(1) स्वामी दयानंद सरस्वती (2) ईश्वरचंद विद्यासागर

(3) राजा राममोहन रॉय (4) गोपाळकृष्ण गोखले

ह्या प्रश्नाचे योग्य उत्तर "(3) राजा राममोहन रॉय" असे आहे. त्यामुळे या प्रश्नाचे उत्तर "(3)" होईल. यास्तव **खालीलप्रमाणे** प्रश्न क्र. 201 समोरील उत्तर-क्रमांक "③" हे वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखविणे आवश्यक आहे.

प्र. क्र. 201. ① ② ● ④

अशा पद्धतीने प्रस्तुत प्रश्नपुस्तिकेतील प्रत्येक प्रश्नाचा तुमचा उत्तरक्रमांक हा तुम्हाला स्वतंत्ररीत्या पुरविलेल्या उत्तरपत्रिकेवरील त्या त्या प्रश्नक्रमांकासमोरील संबंधित वर्तुळ पूर्णपणे छायांकित करून दाखवावा. **ह्याकरिता फक्त काळ्या शाईचे बॉलपेन वापरावे, पेन्सिल वा शाईचे पेन वापरू नये.**

कच्च्या कामासाठी जागा / SPACE FOR ROUGH WORK